Screening plan-Mer-plicht

RUP Sportlandschap

Verzoek tot raadpleging

soresma

COLOFON

Opdracht:

Screening plan-Mer-plicht
RUP Sportlandschap
Verzoek tot raadpleging

Opdrachtgever:

Gemeentebestuur Mortsel
Liersesteenweg 1
2640 MORTSEL

Opdrachthouder:

SORESMA nv
Britselei 23
2000 Antwerpen

Tel 03/221.55.00
Fax 03/221.55.03
www.soresma.be

kwaliteitslabel
ISO 9001:2000

Identificatienummer:

1284103000.doc/wsm

Datum: ***status / revisie:***

December 2008 concept

Vrijgave:

Jan Parys, Contractmanager

Projectmedewerkers:

Koen Janssens, projectleider
Wim Smeets, medewerker
Roel Colpaert, MER-deskundige
Jeroen Vandenborre, archeologie
Koen Slabbaert, mobiliteit

© Soresma 2008
Zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van Soresma mag geen enkel onderdeel of uittreksel uit deze tekst worden weergegeven of in een elektronische databank worden gevoegd, noch gefotokopieerd of op een andere manier vermenigvuldigd.

Inhoud

Inhoud 3

1 Kadering van het verzoek tot raadpleging 6

2 Beschrijving plan en afbakening plangebied 8

2.1 Initiatiefnemer 8

2.2 Planomschrijving 8

2.2.1 Plangebied 8

2.2.2 Visie 8

2.2.3 Grafisch plan en Stedenbouwkundige voorschriften 10

2.3 Planalternatieven 12

3 Juridische en beleidsmatige randvoorwaarden 13

3.1 Juridische randvoorwaarden 13

3.2 Beleidsmatige randvoorwaarden 14

3.2.1 Mortsel in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen 14

3.2.2 Afbakening van het grootstedelijk gebied Antwerpen 15

3.2.3 Mortsel in het Ruimtelijk Structuurplan Provincie Antwerpen 16

3.2.4 Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Mortsel 17

3.3 Gemeentelijke sectorale plannen 22

3.3.1 Gemeentelijk mobiliteitsplan Mortsel 22

3.3.2 Gemeentelijk Natuurontwikkelingsplan (GNOP) 22

3.3.3 Gemeentelijk milieubeleidsplan 2000-2004 23

3.3.4 Totaal Rioleringsplan (TRP) 24

3.3.5 Sportbeleidsplan Mortsel 2008-2013 25

3.4 Afbakening natuurlijke en agrarische structuur 25

3.5 Relevante studies 26

3.5.1 Uitbreiding RESA zone aan de Krijgsbaan 26

3.5.2 Provinciaal fietsrouteplan 26

3.5.3 Fortengordel (Stramien cvba, 2001) *27*

3.5.4 Ecologische herinrichting Koude Beek *28*

4 Bepalen van de plan-MER-plicht ***29***

5 Potentiële milieueffecten van het plan ***31***

5.1 Oppervlaktewater ***32***

5.1.1 Referentiesituatie *32*

5.1.2 Mogelijke effecten *34*

5.1.3 Toetsing t.a.v. het nulalternatief *36*

5.1.4 Maatregelen *36*

5.1.5 Conclusie *36*

5.2 Fauna en flora ***36***

5.2.1 Referentiesituatie *36*

5.2.2 Mogelijke effecten *38*

5.2.3 Toetsing t.a.v. het nulalternatief *39*

5.2.4 Maatregelen *39*

5.2.5 Conclusie *39*

5.3 Landschap, bouwkundig erfgoed en archeologie ***39***

5.3.1 Referentiesituatie *39*

5.3.2 Mogelijke effecten *40*

5.3.3 Toetsing t.a.v. het nulalternatief *41*

5.3.4 Milderende maatregelen *41*

5.3.5 Conclusie *41*

5.4 Mens ***41***

5.4.1 Referentiesituatie *41*

5.4.2 Mogelijke effecten *43*

5.4.3 Toetsing t.a.v. het nulalternatief *45*

5.4.4 Maatregelen *45*

5.4.5 Conclusie *45*

6 Leemten in de kennis – grensoverschrijdende effecten 46

7 Discipline-overschrijdende conclusie onderzoek milieueffecten 47

8 Fotoreportage 48

8.1 Terreinen Cantincrode 48

8.2 Fortloop en Koude Beek 49

8.3 Zichten op open landschap 50

1 Kadering van het verzoek tot raadpleging

Het stadsbestuur van Mortsel heeft opdracht gegeven tot de opmaak van een ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) voor het sportlandschap, gelegen ten oosten van de stedelijke kern in aansluiting met de Krijgsbaan. Het gebied vormt een onderdeel van de grootstedelijke groene vinger en sluit aan bij de luchthaven van Deurne. In de rand van het studiegebied spelen zich een aantal bovenlokale planningsprocessen af die van invloed zullen zijn op de ontwikkeling van het sportlandschap.

De zone is voor de stad van groot belang voor de uitbouw van de sportaccommodatie. Het sportlandschap leent zich o.a. tot de herlokalisatie van de voetbalactiviteiten op de terreinen van Sportlandschap. Daarbij dienen richtlijnen opgesteld voor de aanwezige infrastructuur en de ontwikkeling van nieuwe accommodaties. Verder wordt een betere landschappelijke integratie van het bestaande woonwagenterrein in het projectgebied nagestreefd.

De ligging van het sportlandschap in aansluiting met de luchthaven van Deurne vergt een bovenlokaal ruimtelijk uitvoeringsplan. Om de gewenste initiatieven op korte termijn te kunnen realiseren, maakt de stad Mortsel in overleg met de provincie en het Vlaamse gewest zelf een RUP op.

Het RUP voorziet meer concreet in volgende elementen:

- Inrichten en aanleggen van sportterreinen met bijhorende accommodaties en parkeervoorzieningen;
- Vrijwaren van het oostelijk gelegen agrarisch gebied met de mogelijkheid voor uitbreiding van de landbouwgebouwen ter hoogte van de bestaande bedrijven op de gemeentegrens met Borsbeek;
- Realiseren van ontsluiting van het gebied voor gemotoriseerd verkeer en uitbouw van een netwerk van langzame verkeersverbindingen door het plangebied en nieuwe doorgangen onder spoorwegbundel voorzien t.h.v. Savelkoul;
- Realiseren van groene dooradering (groenstroken) doorheen het plangebied als bindend element tussen de sportzone en het agrarisch gebied;
- Voorzien van ruimte voor water: (opnieuw) openleggen van de Fortloop; ruimte bieden aan Koudebeek en Fortloop; voorzien van bufferzones;
- Herbevestiging van gebied voor woonwagenterrein en zone voor openbaar nut – waterzuiveringsinstallatie.

In het kader van de wettelijke verplichting[1] voor het RUP Sportlandschap wordt een screening van mogelijk aanzienlijke effecten uitgevoerd.

In het licht hiervan en overeenkomstig hoofdstuk II artikel 3 §1 van het besluit van de Vlaamse regering betreffende de milieueffectrapportage over plannen en programma's, raadpleegt de initiatiefnemer (de gemeente Mortsel) op eigen initiatief en uiterlijk op het ogenblik dat hij de doelstellingen en de reikwijdte van het voorgenomen plan kan afbakenen, de volgende instanties:

- 1° de deputatie van de provincie, waarop het voorgenomen plan of programma milieueffecten kan hebben;

[1] De Vlaamse Regering keurde op 12 oktober 2007 het besluit betreffende de milieueffectrapportage over plannen en programma's goed. Dit besluit geeft uitvoering aan het decreet van 27 april 2007, het zogenaamde plan-MER-decreet, en trad in werking op 1 december 2007. Artikel 49 inzake de overgangsregeling van plan-MER's voor RUP's zoals vermeld in het programmadecreet van 25 mei 2007 (publicatie B.S. 19/06/2007), stelt dat de betreffende nieuwe regelgeving van toepassing is op ruimtelijke uitvoeringsplannen, waarvan de plenaire vergadering gehouden wordt vanaf zes maanden na de datum van inwerkingtreding van het besluit, dus zijnde 1 juni 2008.

- 2° de betrokken instanties afhankelijk van de ligging en de mogelijk te verwachten aanzienlijke effecten van het voorgenomen plan of programma op in voorkomend geval de gezondheid en veiligheid van de mens, de ruimtelijke ordening, de biodiversiteit, de fauna en flora, de energie- en grondstoffenvoorraden, de bodem, het water, de atmosfeer, de klimatologische factoren, het geluid, het licht, de stoffelijke goederen, het cultureel erfgoed met inbegrip van het architectonisch en archeologisch erfgoed, het landschap en de mobiliteit.

Op 09/12/2008 werd hiertoe een adviesvraag geformuleerd aan de Dienst Begeleiding Gebiedsgerichte Planprocessen (BGP). Op 18/12/2008 werd door de Dienst BGP een selectie van de relevante betrokken instanties die in het licht van het onderzoek naar de plan-MER-plicht dienen aangeschreven te worden, meegedeeld. Het betreft:

- het Agentschap R-O Vlaanderen, R-O Antwerpen
- Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling, Antwerpen,
- ANB, Antwerpen
- Provinciebestuur Antwerpen, Departement Ruimtelijke Ordening en Mobiliteit, Dienst Ruimtelijke Planning
- De deputatie van de provincie Antwerpen.

Voorliggend verzoek tot raadpleging is voorzien om de instanties toe te laten de gegevens met betrekking tot het studiegebied waarover zij beschikken, die eventueel nog niet bekend zouden zijn bij de initiatiefnemer of de Dienst Mer, aan de initiatiefnemer over te maken zodat de Dienst Mer een gefundeerde beslissing kan nemen over de plan-MER-plicht van het voorgenomen plan.

Overeenkomstig bovenvermeld besluit vragen wij U om binnen een termijn van **30 dagen** vanaf de ontvangst van voorliggend verzoek tot raadpleging uw advies omtrent de plan-MER-plicht van het RUP Sportlandschap **per aangetekend schrijven** over te maken aan **Soresma**, optredend in naam van de initiatiefnemer, zijnde de gemeente Mortsel, en dit op volgend adres:

Soresma

Britselei 23

2000 Antwerpen

t.a.v. dhr. Roel Colpaert – Koen Janssens

2 Beschrijving plan en afbakening plangebied

2.1 Initiatiefnemer

Het College van Burgemeester en Schepenen van de gemeente Mortsel is initiatiefnemer van het ruimtelijk uitvoeringsplan “Sportlandschap” en bijgevolg ook van de screening van de plan-MER-plicht.

2.2 Planomschrijving

2.2.1 Plangebied

Het plangebied is gelegen ten oosten van het stadscentrum van Mortsel. Het wordt begrensd door de spoorweg Antwerpen-Lier, de Krijgsbaan (R11) en haar toekomstige omlegging t.h.v. de startbaan van de luchthaven, Fort III en de Koude Beek op de gemeentegrens.

Figuur 2-1: Situering plangebied voor het gemeentelijk RUP Sportlandschap.

2.2.2 Visie

De visie en structuurschets zijn gebaseerd op en/of houden rekening met:

- de beschrijvingen en bepalingen van het gemeentelijk structuurplan Mortsel
- de startnota sportlandschap, opgesteld door de stad Mortsel (december 2006)

Uit de analyse en het onderzoek Sportlandschap in het kader van het RUP kwamen volgende bevindingen naar voor:

Knelpunten

- Onderzoeksgebied is zowel van gewestelijk, provinciaal als gemeentelijk belang, waardoor de planologische complexiteit groot is;

- Het onderzoeksgebied is een grensgebied (gemeentegrens, grens stedelijk gebied) waardoor druk op dit gebied stijgt om er een aantal functies in onder te brengen en diverse ruimteclaims beslag leggen op de open ruimte;
- Er is nood aan bijkomende ruimte voor lokale sportaccommodatie die elders in de kern van Mortsel zullen verdwijnen;
- In het gebied bevinden zich overstromingsgevoelige zones die een impact hebben op de mogelijke ontwikkelingen binnen het gebied;
- Het gebied heeft momenteel een slecht bereikbaarheidsprofiel;

Kwaliteiten

- Het gebied is een relatief grote onbebouwde ruimte in het oosten van Mortsel, die van belang is als groene vinger binnen het grootstedelijk gebied Antwerpen;
- De beekvalleien, vooral deze van de "Koude Beek" vormen structurerende elementen binnen de openruimte;

Potenties

- Mogelijkheden kunnen aangegrepen worden voor de uitbouw van een nieuwe duurzame en eigentijdse sportsite;
- Mogelijkheden zijn aanwezig voor de uitbouw natuur en landschapsontwikkeling, hierbij lenen de beekvalleien en spoorwegbermen zich het meest; de landbouw kan ingeschakeld worden voor landschapsbeheer;
- Herstel van de water- en structuurkwaliteit van de beken is mogelijk; hierbij kan ruimte gezocht worden om het waterbergend vermogen en de waterbuffering langs de beken te vergroten;
- Fiets- en wandelpaden kunnen doorheen het gebied uitgebouwd worden, afgestemd op intergemeentelijke verbindingen;
- Nieuwe verkeersinfrastructuur kan geënt worden op de heraanleg van de R11;
- Werkzaamheden aan brug Krijgsbaan gekoppeld aan spoorwerkzaamheden kunnen ontsluiting van het sportlandschap bevorderen;

Op basis van het bovenvermelde wordt volgende **visie** naar voor gebracht:

Het sportlandschap moet een landschappelijk sportgebied worden, waarin het versterken van natuur en landschap voorop komen te staan. Het gebied moet een recreatiegebied zijn voor de Mortselse bevolking, waar het contact tussen stedeling, recreatie en landschap wordt versterkt. De nieuwe sport en recreatieterreinen worden ingericht binnen voorwaarden vanuit ontwikkeling van natuur en landschap. De sportterreinen, gebouwen, parkeerruimtes worden voorzien aan de randen van het gebied terwijl de verder gelegen zones voor grondgebonden landbouw en natuur worden bestemd.

In het sportlandschap wordt het recreatieve medegebruik (wandelen, fietsen) gestimuleerd. Bijkomende aandacht moet gevestigd worden op een optimale bereikbaarheid en voorzieningen voor het langzame verkeer (fiets).

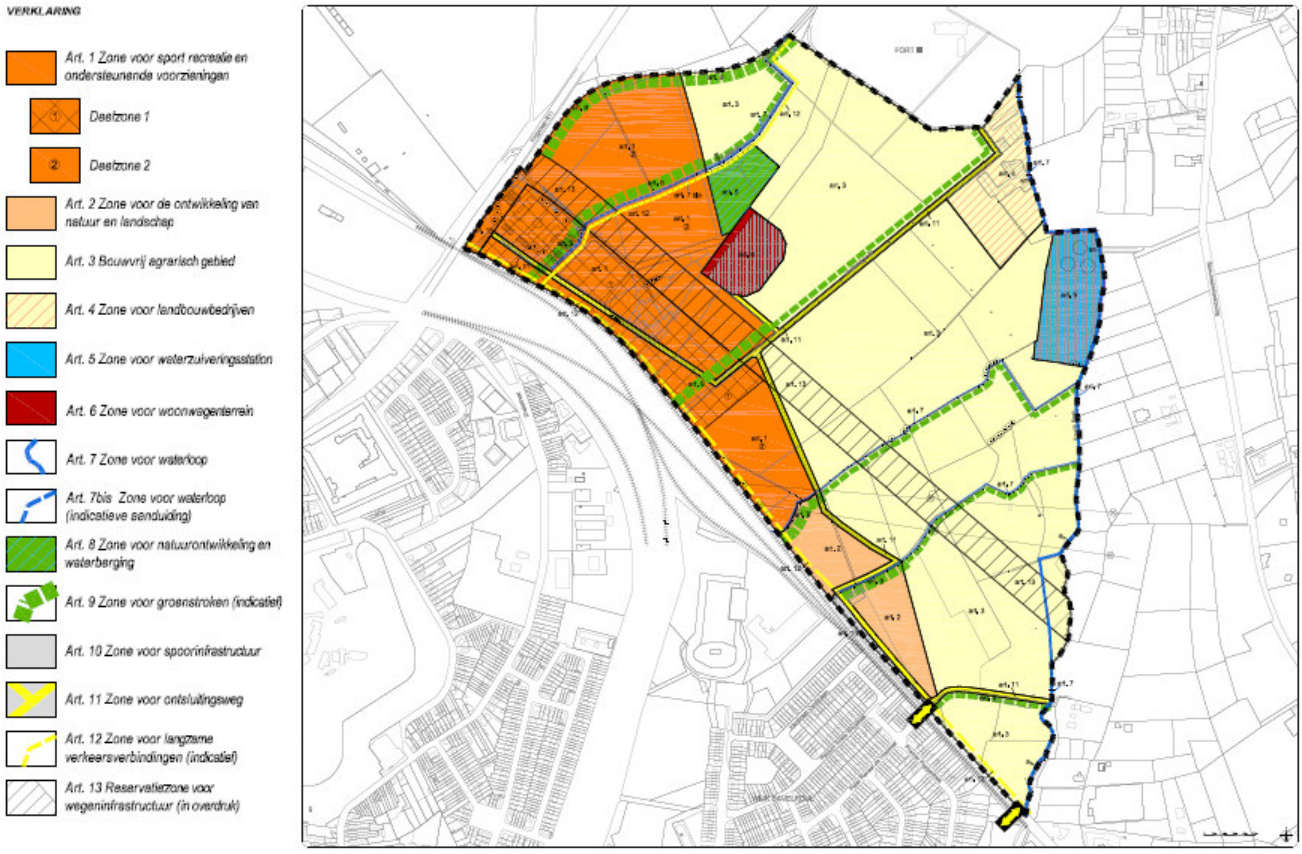
Concreet vertaalt zich dit in:

- Inrichten en aanleggen van sportterreinen met bijhorende accommodaties en parkeervoorzieningen;
- Vrijwaren van het oostelijk gelegen agrarisch gebied met de mogelijkheid voor uitbreiding van de landbouwgebouwen ter hoogte van de bestaande bedrijven op de gemeentegrens met Borsbeek;
- Realiseren van ontsluiting van het gebied voor gemotoriseerd verkeer en uitbouw van een netwerk van langzame verkeersverbindingen door het plangebied en nieuwe doorgangen onder spoorwegbundel voorzien thv Savelkoul;

- Realiseren van groene dooradering (groenstroken) doorheen het plangebied als bindend element tussen de sportzone en het agrarisch gebied;
- Voorzien van ruimte voor water: (opnieuw) openleggen van de Fortloop; ruimte bieden aan Koudebeek en Fortloop; voorzien van bufferzones;
- Herbevestiging van gebied voor woonwagenterrein en zone voor openbaar nut – waterzuiveringsintallatie;

2.2.3 Grafisch plan en Stedenbouwkundige voorschriften

De concrete invulling van de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen gebeurt aan de hand van een bestemmingsplan en de daaraan gekoppelde stedenbouwkundige voorschriften. Onderstaande geeft het grafisch plan weer voor de invulling van het plangebied.

De elementen van de visie worden vertaald naar een verordenend grafisch plan. Dit plan geeft aan voor welke gebieden de specifieke bestemmingen van toepassing zijn. Het grafisch plan moet gelezen worden tezamen met de erbij horende stedenbouwkundige voorschriften inzake de bestemming, de inrichting en/of het beheer.

De stedenbouwkundige voorschriften worden weergegeven in een afzonderlijk verordenend deel. In aansluiting met de spoorwegbundel worden zones voor recreatie voorzien, verder naar het oosten ligt agrarisch gebied. Het plangebied wordt verder doorkruist door een aantal groenstructuren, waterlopen en ontsluitingsvoorzieningen en er bevinden zich een aantal zones met specifieke voorschriften.

De **zone voor sport, recreatie en ondersteunende voorzieningen** voorziet in voldoende ruimte voor de aanleg van openluchtsportterreinen, overdekte accommodaties en parkeervoorzieningen. Deze zone bestaat uit twee deelzones, enkel in deelzone 1 kunnen overdekte accommodaties of sportterreinen en parkeervoorzieningen worden voorzien.

In aansluiting met bovenvernoemde zone ligt een **zone voor de ontwikkeling van natuur en landschap**. Deze zone vormt de overgang tussen de kern van Mortsel en

de bijhorende sportinfrastructuur en het open agrarisch landschap. Het gebied vervult een landschappelijke, ecologische en laagdynamische recreatieve functie. De inrichting wordt hierop afgestemd. Het laagdynamische recreatief medegebruik richt zich op de eventuele aanleg en inrichting van speelvoorzieningen met zeer beperkte infrastructuur.

Het agrarisch gebied is opgedeeld in twee bestemmingszones: een **bouwvrij agrarisch gebied** en een **zone voor landbouwbedrijven**. Het bouwvrij agrarisch gebied is bestemd voor de beroepslandbouw, in het bijzonder voor de grondgebonden landbouw. In deze zone dient de openheid van het landschap bewaard te blijven daarom mogen er geen nieuwe constructies (m.u.v. schuilhokken voor vee) worden opgericht. In de zone voor landbouwbedrijven daarentegen kunnen nieuwe landbouwgebouwen opgetrokken worden en van een gepaste landschappelijke inpassing worden voorzien.

De **zone voor groenstroken** is in het kader van een optimale inrichting van de sportzone indicatief aangeduid op het grafisch plan. Deze zone vervult een rol in functie van de landschappelijke inpassing van de sportvoorzieningen en de landschappelijke uitbouw van het sportlandschap. De zone is bestemd voor het creëren van een groenstrook opgebouwd uit beplanting of natuurlijke elementen, het behoud en compensatie van natuurlijke elementen en beplanting. Verder is in deze zone waterbuffering toegelaten.

De **zone voor waterloop** vervult een functie met betrekking tot waterberging en afvoer van het oppervlaktewater voor de hoger gelegen gronden. Daarnaast kan in de zone aan natuurontwikkeling met aandacht voor ecologisch beekherstel en verbetering van de structuurkwaliteit gedaan worden en kan er in aansluiting met deze zone tevens een retentiezone worden uitgewerkt voor de tijdelijke buffering van overtollig oppervlaktewater. De strook is bestemd voor waterberging en waterafvoer en heeft een breedte van 1.5m tenzij anders aangegeven op het grafisch plan.

De waterberging kan ook opgevangen worden in de **zone voor natuurontwikkeling en waterberging**. Deze zone is gericht op de uitbouw van landschap- en natuurontwikkeling en op de mogelijke uitbouw van een retentiezone voor de buffering van oppervlaktewater langs de Fortloop. De zone heeft een oppervlakte van ca.12500m².

De ontsluitingsinfrastructuur van en door het plangebied kan gerealiseerd worden in de **zone voor ontsluitingswegen** wat betreft het gemotoriseerd én niet-gemotoriseerd verkeer en in de **zone voor langzame verkeersverbindingen** voor wat betreft het niet-gemotoriseerd verkeer. Ook in de andere bestemmingszones van het plan kunnen paden in waterdoorlatende materialen worden aangelegd.

De **zone voor waterzuiveringsstation** is bestemd voor gemeenschapsvoorzieningen en voorzieningen openbaar nut, in het bijzonder voor de inplanting van de noodzakelijke constructies en dienstgebouwen voor het functioneren van de waterzuiveringsinstallatie. Binnen deze zone kunnen alle voor de waterzuivering noodzakelijke constructies worden opgericht en verhardingen in waterdoorlatende materialen worden aangelegd.

De **zone voor woonwagenterrein** is bestemd voor de inrichting en instandhouding van een zone voor het plaatsen van woonwagens. Hiertoe is het aanleggen van verhardingen en het inrichten van voorzieningen in functie van de bewoners van de woonwagens in deze zone toegelaten. Er dient ook een goede landschappelijke integratie voor deze zone uitgewerkt te worden.

De **zone voor spoorweginfrastructuur** aan de rand van het plangebied is bestemd voor spoorinfrastructuur en aanhorigheden.

De overdruk **'reservatiezone voor wegeninfrastructuur'** bakent de perimeter af waarbinnen een omleidingsweg van de N10 en de ontsluiting van het gebied ten noorden van het plangebied in functie van de ontsluiting van het luchthavengebied kan gerealiseerd worden. Hiertoe worden beperkingen opgelegd met betrekking tot de inrichtingsmogelijkheden van de onderliggende bestemmingen: er mogen in deze zone geen niet verwijderbare constructies of verhardingen worden gerealiseerd.

2.3 Planalternatieven

De ontwikkeling van het plangebied is het gevolg van beleidsmatige en juridische randvoorwaarden. Het RUP wordt ingegeven door de visie en de specifieke bindende bepalingen geformuleerd in het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Mortsel, goedgekeurd door de Bestendige Deputatie van de provincie Antwerpen d.d. 1 maart 2007. Onder 3.2.4. zijn een aantal belangrijke gegevens uit het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Mortsel.

Meer bepaald zijn hierin de globale visies voor het plangebied vastgelegd, met name de globale situering van de uit te bouwen sport- en recreatiezone met stedelijke sportpool, het open ruimtegebied en de fietsroutes. Het voorliggend RUP Sportlandschap is hiermee in overeenstemming.

Er kan hier wel nog op gewezen worden dat het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan ook aan de overzijde van de Krijgsbaan een zone voorziet voor de uitbouw van een sport- en recreatiezone. Dit is echter achterhaald aangezien deze zone in de afbakening van het grootstedelijk gebied Antwerpen (plan van hoger niveau) intussen aangeduid is als zone voor luchthavenactiviteiten en gebied voor stedelijke activiteiten (zie ook verder onder 3.2.2.).

Rekening houdend met bovenstaande gegevens is het duidelijk dat er geen beleids- of locatie-alternatieven zijn, aangezien deze zaken reeds vastgelegd zijn in hogere beleidsplannen.

Ook binnen het RUP zelf zijn er geen ingrijpende alternatieven uitgewerkt. In voorliggende screening worden, waar er significante milieu-effecten verwacht worden, aangegeven of er maatregelen mogelijk/wenselijk zijn ter beperking van deze effecten. Deze maatregelen kunnen –indien ze een impact hebben op het plan- in principe ook als alternatieven beschouwd worden.

Bij de bespreking van mogelijke effecten vindt verder ook een toetsing plaats t.a.v. het nulalternatief. Meer bepaald wordt in de effectbespreking en –beoordeling steeds een vergelijking gemaakt met de effecten bij de bestaande toestand.

3 Juridische en beleidsmatige randvoorwaarden

3.1 Juridische randvoorwaarden

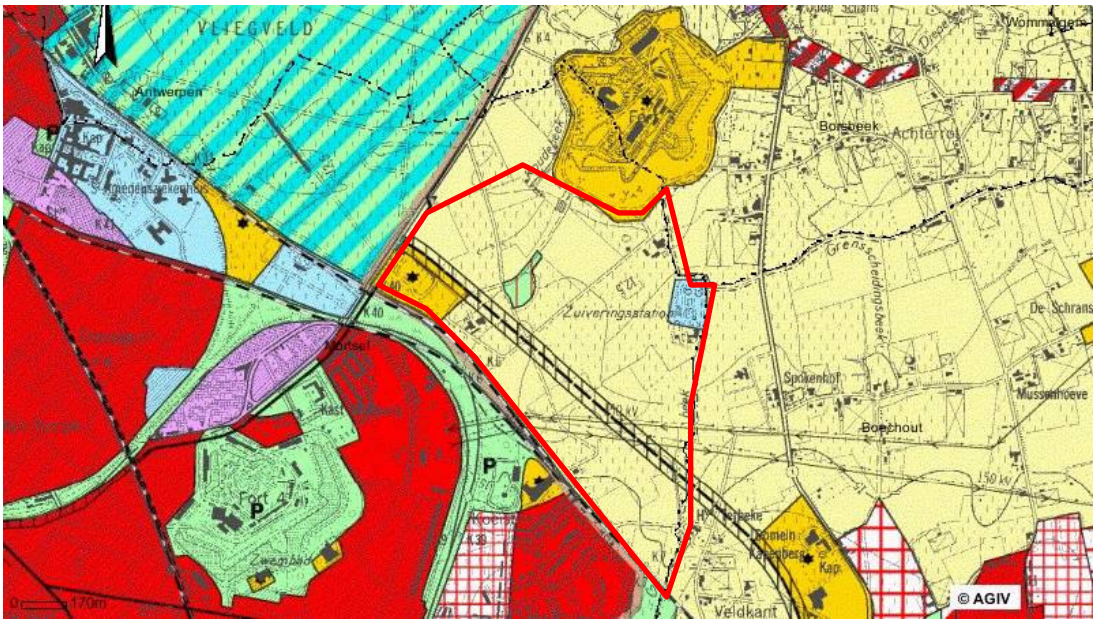
De juridische randvoorwaarden worden weergegeven in onderstaande Tabel 3-1.

Tabel 3-1: juridische randvoorwaarden RUP Sportlandschap.

Type plan	Kenmerken
Gewestplan(nen)	Gewestplan Antwerpen KB van 03-10-1979
Gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen	Geen / Gewestelijk RUP afbakening grootstedelijk gebied Antwerpen …
Provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen	Geen
Gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen	Geen
Algemene plannen van aanleg	Geen
Bijzondere plannen van aanleg	Geen
Verkavelingsvergunningen	Geen
Gewestelijke rooilijnplannen	Geen
Provinciale rooilijnplannen	Geen
Gemeentelijke rooilijnplannen	Geen
Habitatrichtlijngebieden	'Historische fortengordels van Antwerpen als vleermuizenhabitats'
Vogelrichtlijngebieden	Geen
Gebieden van het VEN – 1e fase	Geen
Erkende natuurreservaten	Geen
Beschermde monumenten	Geen
Beschermde landschappen	Geen
Beschermde stads- en dorpsgezichten	Geen
Polders en wateringen	Geen
Beschermingszones grondwaterwinningen	Geen
Proces Verbaal bouwovertreding	/

Gewestplan

Op 03.10.79 werd bij Koninklijk Besluit het gewestplan Antwerpen goedgekeurd waartoe Mortsel behoort. Het plangebied is nagenoeg geheel ingekleurd als agrarisch gebied. De voetbalterreinen van Cantincrode in het westen, in aansluiting met de Kruigsbaan, zijn gelegen in een gebied voor dagrecreatie, het woonwagenterrein centraal in het studiegebied in een pleisterplaats voor nomaden en woonwagenbewoners en het waterzuiveringsstation aan de oostelijke grens van het plangebied ligt in een gebied voor gemeenschapsvoorziening en openbare nutsvoorzieningen. Van noordwest naar zuidoost loopt over het gebied een reservatiedienstbaarheidsgebied voor de aanleg van een omleidingsweg.

3.2 Beleidsmatige randvoorwaarden

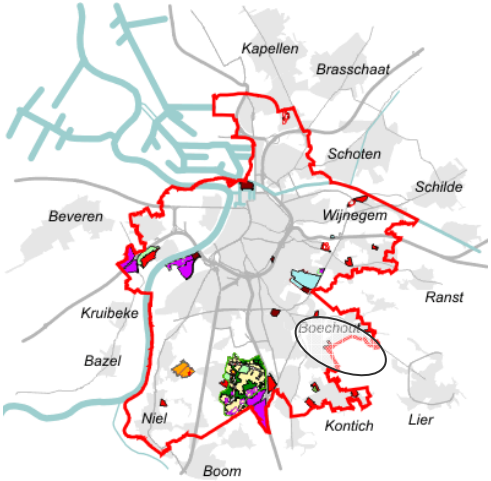
3.2.1 Mortsel in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen

Deel uitmakend van het grootstedelijk gebied Antwerpen, behoort Mortsel tot één van de hoekpunten van de Vlaamse Ruit in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (23-9-1997). Als deel van de **Vlaamse Ruit** en van het grootstedelijk gebied Antwerpen worden er een aantal kansen aan Mortsel geboden. Zo beschikt Mortsel over kwantitatieve en kwalitatieve potenties om een deel van de groei van bijkomende woongelegenheden, stedelijke voorzieningen en ruimte voor economische activiteit op te vangen.

De afbakening van het stedelijk gebied Antwerpen gebeurt door het Vlaamse Gewest. Binnen het gedeelte dat tot het stedelijk gebied zal behoren dient een specifiek beleid van concentratie, verdichting en ontwikkeling gevoerd te worden. De rest van de stad wordt dan tot het buitengebied gerekend, ongeacht het feit dat gans Mortsel tot het stedelijk netwerk van de Vlaamse Ruit behoort. Dit betekent ondermeer dat het te voeren buitengebiedbeleid expliciet zal moeten aangegeven worden om de ruimtelijke kwaliteit in die delen van Mortsel te behouden én te versterken.

3.2.2 *Afbakening van het grootstedelijk gebied Antwerpen*

Om het gedifferentieerd beleid van het RSV mogelijk te maken is het noodzakelijk om stedelijke gebieden af te bakenen. Daarvoor worden de stedelijke gebieden geselecteerd en wordt het instrument van het afbakeningsplan als gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voorgesteld. Het afbakeningsplan bepaalt een lijn omheen die gebieden waar een beleid van groei, concentratie en verdichting van toepassing is.

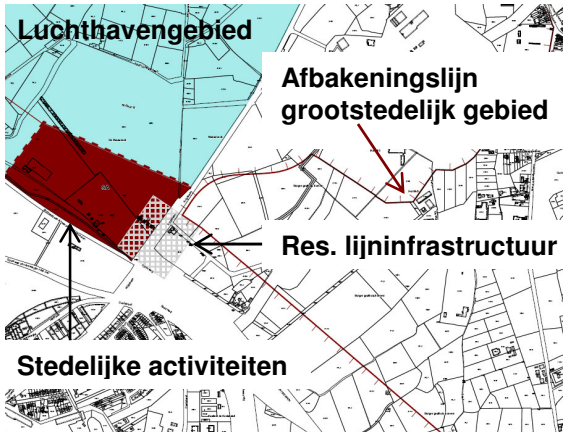
De Vlaamse regering heeft op 5 september 2008 het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan **Afbakening grootstedelijk gebied Antwerpen** voorlopig vastgesteld. Het openbaar onderzoek van het RUP loopt van 6 oktober 2008 tot en met 4 december 2008.

Met dit plan stelt de Vlaamse Regering twee zaken voor:

- een afbakeningslijn die aangeeft waar de stedelijke ontwikkeling van het Antwerpse in de toekomst kan gebeuren.
- aanpassingen aan de stedenbouwkundige voorschriften op verschillende locaties om nieuwe ruimte te creëren voor wonen, werken, verkeersinfrastructuur stadsbossen en stedelijk groen.

Het plangebied van het Rup Sportlandschap is gedeeltelijk gelegen binnen de afbakening van het grootstedelijk gebied (rode lijn). Binnen de afbakening blijven de gewestplanbestemmingen van toepassing met uitzondering van een aantal deelprojecten die van bestemming wijzigen:

Ten noordoosten van het projectgebied is een zone voor luchthavengebied met nabestemming parkgebied gelegen en een gebied voor stedelijke activiteiten (bedrijfsactiviteiten, kantoren en diensten, hotel, congresfaciliteiten, openbare en private nuts- en gemeenschaps-voorzieningen, openbare groene en verharde ruimten, socioculturele inrichtingen en recreatieve voorzieningen). Gedeeltelijk over het studiegebied is in overdruk een reservatiegebied voor lijninfrastructuur gelegen.

3.2.3 Mortsel in het Ruimtelijk Structuurplan Provincie Antwerpen

Het provinciaal ruimtelijk structuurplan onderscheidt vier hoofdruimten in de provincie Antwerpen: de **Antwerpse Fragmenten**, de Noorderkempen, de Oostelijke assen en het Netegebied. Mortsel wordt gepositioneerd binnen de Antwerpse fragmenten, een sterk verstedelijkt gebied waarin de hoogdynamische activiteiten worden ondergebracht.

De **Antwerpse fragmenten** maken deel uit van de Vlaamse Ruit en verkrijgen hierdoor belangrijke potenties. Een kapstok voor de realisatie van de visie is het zoeken naar geschikte strategische projecten die o.a. nieuwe structuurbepalende ingrepen introduceren (bv. bovenlokale groenstructuren en grootschalige publieke ruimten). Verder moet de woonkwaliteit in dit deelgebied worden verhoogd. Daarom is het nodig nieuwe woontypologieën te ontwikkelen, de nabijheid van voorzieningen te garanderen, goede verplaatsingsmogelijkheden uit te bouwen en groenstructuren te voorzien.

In het **grootstedelijk gebied Antwerpen** behoudt Antwerpen de centrale rol waarbij geen nieuwe polen van dit niveau mogen gecreëerd worden. De perifere woonomgevingen (o.a. Mortsel) kunnen wel een aantal taken van de kernstad overnemen. Doelstellingen die de provincie stelt zijn:

- vernieuwen van het grootstedelijk gebied door o.a. het herbestemmen van verlaten bedrijventerreinen
- vrijwaren van de groene vinger (het gebied vanuit Ranst doorlopend tussen Borsbeek en Mortsel en eindigend in Fort 3 en het vliegveld van Deurne)
- verbeteren van de bereikbaarheid door het aanpassen van het openbaarvervoersnet in het grootstedelijk gebied: radiaal tramnet aangevuld met nieuwe tangenten waarvan de twee belangrijkste tangenten de verbindingen tussen Kapellen–Wijnegem–Mortsel–Kontich en tussen Hoboken–Wilrijk–Edegem–Hove–Mortsel zijn, met in Mortsel een belangrijk knooppunt voor tram en bus
- realiseren van grootstedelijke fietsverbindingen tussen de verschillende stedelijke woonomgevingen
- uitbouwen en inrichten van grootstedelijke assen waaronder de R11 en N1 die dragers zijn van de voorzieningen, hoogdynamische activiteiten, openbaar vervoer…

Toerisme en recreatie als beheerder van de open ruimte

Recreatief medegebruik betekent dat deze sector wordt ingeschakeld in het beheer van de open ruimte. Sommige vormen van toerisme en recreatie zijn zonder open ruimte niet mogelijk. De sector moet dus zelf voorstellen doen over het behoud ervan en meewerken aan de verbetering van de waterkwaliteit van rivieren en kanalen, aan de verhoging van natuurpotenties, aan de uitbreiding van bossen en aan de bescherming van gave landschappen.

Landbouw

In de groene vingers van het verstedelijkt gebied Antwerpen (o.a. ten oosten van spoorlijn Antwerpen-Lier) zijn landbouwactiviteiten mogelijk. De landbouw heeft hier een functie als buffer voor de verstedelijking.

Functioneel fietsroutenetwerk

Het bovenlokaal functioneel fietsroutenetwerk bestaat uit non-stop hoofdroutes en bovenlokale fietsroutes.

Non-stop fietsroutes zijn gelegen o.a. langs nog functionerende spoorwegen waarbij deze trajecten een belangrijke corridorfunctie kennen in een gebied met een sterke concentratie van activiteiten.

Landschappelijke structuur

De bakenreeks in de provincie wordt gevormd door de dubbele Antwerpse fortengordel. Fort 3 en Fort 4 behoren tot de binnenste fortengordel. Deze bakens zijn visuele blikvangers en fungeren als oriënteringspunten.

3.2.4 Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Mortsel

3.2.4.1 Algemeen

Bij besluit van de bestendige deputatie van de provincie Antwerpen van 1 maart 2007 werd het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Mortsel goedgekeurd.

Mortsel kent een structuur bestaande uit **drie componenten**: de infrastructuren vormen het raamwerk, woongebied en open ruimte de invulling. Deze duidelijke structuur moet geoptimaliseerd en versterkt worden om de leesbaarheid van de stad te verhelderen en Mortsel een krachtig beeld te geven.

Om het **multimodaal karakter** van de stad te versterken wil de stad enkele tramlijnen doortrekken. Gekoppeld aan deze werkzaamheden worden de gewestwegen aantrekkelijke **stadboulevards** waarbij de verblijfsfunctie wordt geüpgraded. Naast het doortrekken van de tramlijnen wil de stad ook werk maken van **non-stop fietsroutes**.

Mortsel bouwt zijn **stedelijke en regionale voorzieningen** verder uit. Naast de uitbouw van de handelskern op de Statielei en horeca op het Gemeenteplein, zijn aansluitend complementaire nieuwe ontwikkelingen gepland (stedelijk park terreinen Oude God, concentratie culturele functies rond bibliotheek en academie).

De nodige **uitbreiding van het woningareaal** in Mortsel wordt opgevangen door vernieuwing van het huidige woningbestand, verdichting door invulbouw en uitbreiding door wonen in centraal gelegen binnengebieden en de ontwikkeling van goed gelegen gebieden in de buitenrand. De **spoorlijn Antwerpen-Lier is grensstellend voor verdere ontwikkeling**. Toekomstige huisvestingsprojecten dienen rekening te houden met de versterking van de kwaliteit van de woonomgeving door nieuwe (semi-)publieke en groene ruimten.

De directe nabijheid van de **groene vinger** is een belangrijk element in de gewenste ruimtelijke structuur. Op grootstedelijk niveau kan deze groene ruimte inspelen op de toenemende behoefte naar meer **recreatiemogelijkheden voor stadsbewoners**. Op het grondgebied van Mortsel wordt een combinatie van landschap, natuurontwikkeling en recreatie voorzien, richting Vremde fungeert landbouw als behoeder van de open ruimte.

Als ontwikkelingen op en om **het vliegveld** de open ruimte te sterk zouden gaan aantasten of inkrimpen, of bijkomende verkeersoverlast en dergelijke veroorzaken in de kern van de stad, verzet Mortsel zich daar ernstig tegen. Dergelijke ontwikkeling mag de woonkwaliteit in Mortsel niet negatief beïnvloeden.

De corridor van de **Koude Beekvallei is essentieel in de groene en natuurgerichte afwerking van het bebouwd** weefsel tussen Mortsel en Boechout.

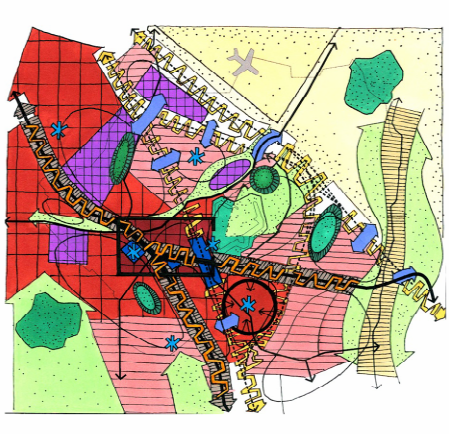
Fort 4 wordt een **structuurbepalend element** op verschillende terreinen -groen, recreatie, cultuur, …- en op verschillende schaalniveaus. Het vormt een beeldbepalende groene long centraal in Mortsel; goed bereikbaar en doordringbaar.

De **economische activiteit** krijgt door concentratie en verdichting op de bestaande terreinen langs de Krijgsbaan, Vredebaan en Deurnestraat **een krachtiger beeld**. Omvorming van de industriegebieden naar bedrijventerreinen, maakt een betere integratie in een dichtbebouwd stadsweefsel mogelijk. Duurzame concepten worden geïntroduceerd, met daarnaast bijzondere aandacht voor een hoogwaardige bedrijfsarchitectuur.

3.2.4.2 *Sportlandschap en directe omgeving in het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Mortsel*

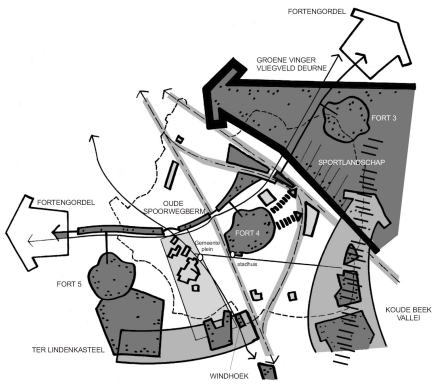
Bestaande ruimtelijke structuur - situering studiegebied

Het studiegebied waarin het sportlandschap gelegen is maakt deel uit van de Groene Vinger. Het is een grotendeels open ruimte die ten zuidwesten begrensd wordt door de spoorlijn Antwerpen-Lier die ook grensstellend is voor de nederzettingsstructuur. Ten noordwesten is het Vliegveld Deurne gelegen. De vallei van de Koude Beek is een structurerend element dat de oostelijke grens van het projectgebied vormt. Fort 3 situeert zich ten noorden van het studiegebied en wordt via de Fortloop met Fort 4 verbonden. Ten westen wordt het studiegebied begrensd door de Krijgsbaan.

Kwaliteitsvolle groene structuur

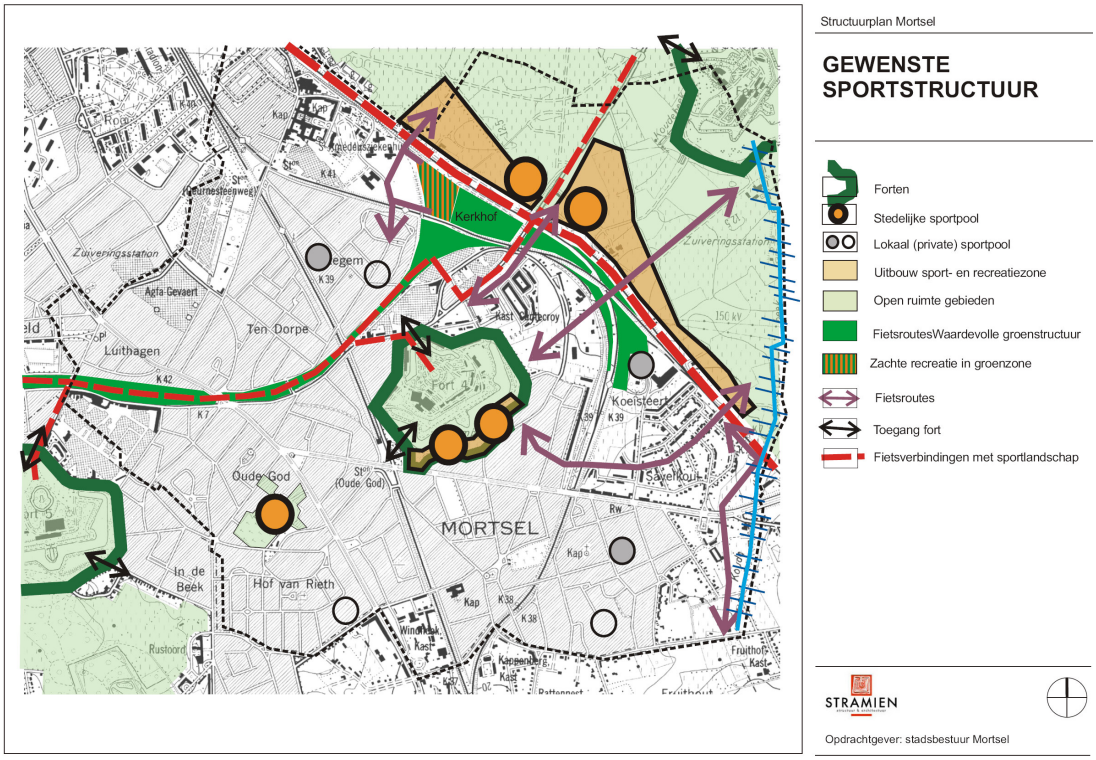
De **groene vinger als drager van een groen netwerk** in de stadsrand vormt samen met de **fortengordel** de grens tussen stad en open ruimte. Een globale, coherente aanpak met veel aandacht voor groen in al zijn vormen, bouwt de groene vinger langs weerzijden van de Krijgsbaan uit. In dergelijk grootstedelijk groengebied zou een **sportlandschap** met de uitbouw van Fort 3 als attractiefort, het versterken van de Koude Beek en de Fortloop als ecologisch linten, … passen. Ontwikkelingen op en om het vliegveld mogen deze ontwikkelingen niet fundamenteel aantasten.

Om de open ruimte van de groene vinger vanuit de stad toegankelijk te maken voor fietsers en voetgangers worden ondertunnelingen of overbruggingen van de spoorlijnen voorzien.

De **Koude Beek** tussen Mortsel en Boechout vormt een natuurlijke grens tussen deze gemeenten en een verbindend element tussen Fort 3 en het parkgebied Fruithof te Hove. Naast een grensstellend element, is de Koude Beek beeldbepalend van op de Liersesteenweg. Het is dan ook van belang dat deze groencorridor behouden blijft en kwalitatief wordt ondersteund, met verdere uitbouw in de richting van Fort 3 (zoals voorzien in het GNOP).

Sport- en recreatielandschap groene vinger – Cantincrode

Mortsel kan door haar ligging aan de stadsrand **sport- en recreatievoorzieningen op grootstedelijk niveau** ambiëren. Binnen deze ambitie kadert een uit te bouwen sportlandschap langs de spoorlijn Antwerpen-Lier. De uitbouw hiervan hangt nauw samen met de toekomst van het vliegveld van Deurne en de afbakening van het stedelijk gebied. Het ontwerp kan een **sportstrook langs de spoorlijn met hoge gebruikswaarde voor de actieve sportbeoefening, zachte recreatie en natuurontwikkeling** integreren. De ordening van het omringende landschap gaat dan ook gepaard met de inrichting van deze randzone.

In de rand van de groene vinger kunnen outdoor sportactiviteiten terecht. Mortsel kan binnen een flexibel groen grid starten met de uitbouw van een sportlandschap met voetbalterreinen, tennisterreinen en andere accommodaties. In de groene vinger verderop primeren vormen van passieve recreatie, met respect voor de ecologische herinrichting van de Koude Beekvallei en de Fortloop, het behoud en de opwaardering van het open landschap en de kleine landschapselementen rond de Fortloop en op de bestaande perceelstructuren.

In combinatie met het bermproject kunnen fietsroutes vanuit de stad samengaan met dit sportlandschap:

- een fietsverbinding wijk Dieseghem–sportlandschap met een nieuwe fietstunnel t.h.v. Sint-Amadeus
- een nieuwe fietsbrug parallel aan de Krijgsbaan of ruimte vrijmaken op bestaande brug (2x1)
- een fietsverbinding Fort 4-sportlandschap via Drabstraat met nieuwe fietsonderdoorgang onder spoor
- de bestaande fietsverbinding Fort 4–sportlandschap via Savelkoul

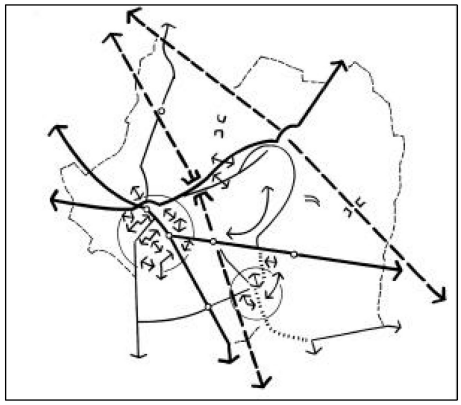
Langs de Krijgsbaan kan een sterkere architectuur voor de nieuwe accommodatie enerzijds en Cantincrode anderzijds een duidelijke focuspunt creëren die de toegang van Mortsel bijzondere uitstraling geeft. Uiteraard is de toegankelijkheid en bereikbaarheid van het gebied in te passen in de ruimtelijke structuur van de

omgeving met autoverkeer langs het hoofdwegennet en voldoende georganiseerde parkeerfaciliteiten.

Een veilige verkeersafwikkeling op de Krijgsbaan zorgt voor de ontsluiting van het sportlandschap zelf: afslag moet mogelijk zijn zonder de R11 te kruisen aan de voet van de brug.

Een netwerk voor langzaam verkeer in Mortsel

De **uitbouw van een functioneel fietsroutenetwerk** omvat voor Mortsel de realisatie van een non-stop hoofdroutenetwerk langs de spoorlijnen Antwerpen-Brussel en Antwerpen-Lier en een bovenlokaal fietsroutenetwerk langs de N1, N10 en de R11 ("fortengordel-fietsroute" op spoorwegberm) waarbij langs de R11 alternatieve tweezijdige fietsverbindingen tussen Borsbeek en Mortsel moet worden voorzien om zware conflicten met het autoverkeer te vermijden. Lokaal fietsverkeer moet op de R11 op veilige wijze kunnen aan de kant van de bebouwing.

Buiten het hoofdwegennet kan een **lokaal alternatief fietsroutenetwerk** van veilige fietsroutes het culturele, recreatieve en groene netwerk van voorzieningen met elkaar verbinden. Dit biedt de mogelijkheid om de huidige moeilijke oost-west oversteekbaarheid van wegen en spoorlijnen te verbeteren.

Veilige en aangename knooppunten langs dit netwerk zijn noodzakelijk. Voor de woongebieden op de stadsrand geldt waar mogelijk een verruimde aandacht naar relaties met de open ruimte door fiets- en voetgangerdoorsteken. De constructie van een fietsbrug en/of fietstunnel aan beide zijden van de Krijgsbaan naar de open ruimte ("sportlandschap") is een prioriteit.

Belangrijk is ook het **creëren van een netwerk van voet- en fietsdoorsteken** waardoor verschillende delen van de woongebieden veilig ontsloten zijn. Een informeel netwerk versterkt de verbinding tussen de woongebieden en het kerngebied.

Doorsteken maken voornamelijk de verbinding tussen het kerngebied Mortsel Oude God en aanpalende woongebieden. Inbreidingsprojecten vormen de uitgelezen mogelijkheid om het netwerk te realiseren. Verder van de kern sluiten woonwijken eerst aan op de fietsroutes langs het spoor of op de oude spoorwegberm om vervolgens aan te takken op het informele net.

3.2.4.3 Bindende bepalingen

Omwille van het belang van de Groene Vinger, de Koude Beekvallei en het sportlandschap zijn ze als strategisch project geselecteerd:

- *Koude Beekvallei: Afwerking groene corridor Koude Beekvallei / herbestemming oude brouwerij – Samenwerkingsverband met buurgemeenten en opmaken RUP*
- *Ontwerp bruggen, fietsverbindingen en landschappelijke versterking oude spoorwegberm – procedure volgens Open Oproep*

Samenwerking, overleg en communicatie met andere actoren

- *Voor de groene vinger (ten oosten van spoorlijn Antwerpen-Lier) vraagt de stad Mortsel aan de provincie of het gewest een provinciaal of gewestelijk RUP op te maken dat de inrichting van de groene vinger en het bijhorende sportlandschap mogelijk maakt, met aandacht voor het agrarische medegebruik richting Vremde en de natuurontwikkeling langs de Koude Beek.*

De 'harde' infrastructuren worden geconcentreerd ter hoogte van het kruispunt van de spoorlijn met de Krijgsbaan, alle sportvelden worden maximaal geïntegreerd in een parklandschap. Mortsel dringt er echter op aan om op korte termijn initiatieven te nemen. Dit is voor Mortsel van groot belang omdat de uitbouw van de sportaccommodatie dringend moet kunnen gepland worden, om een aantal acute noden en herlokalisaties mogelijk te maken.

Volgende elementen zijn geselecteerd als elementen van de gewenste ruimtelijke structuur:

Voor de natuurlijke structuur:

- *De stad selecteert de vallei van de Koude Beek als waardevolle beekvallei en als open-ruimtecorridor met structurerende waarde op bovengemeentelijk niveau. Een gecoördineerde aanpak met de buurgemeenten is noodzakelijk.*

Selectie van gebieden prioritair voor natuur:

- *Vestinggracht en delen van het binnenfort Fort 4. Via een op te maken RUP dient duidelijk aangegeven te worden welke delen van Fort 4 louter als natuurgebied dienen te worden beschouwd, en dan ook eventueel afgesloten worden voor het grote publiek. En welke delen meer een parkfunctie krijgen en dus vrij toegankelijk blijven voor iedereen. Het RUP dient tevens de bestemmingen en herbestemmingen van de historische gebouwen en aangrenzende straten vast te leggen;*
- *Delen van Fort 3.*

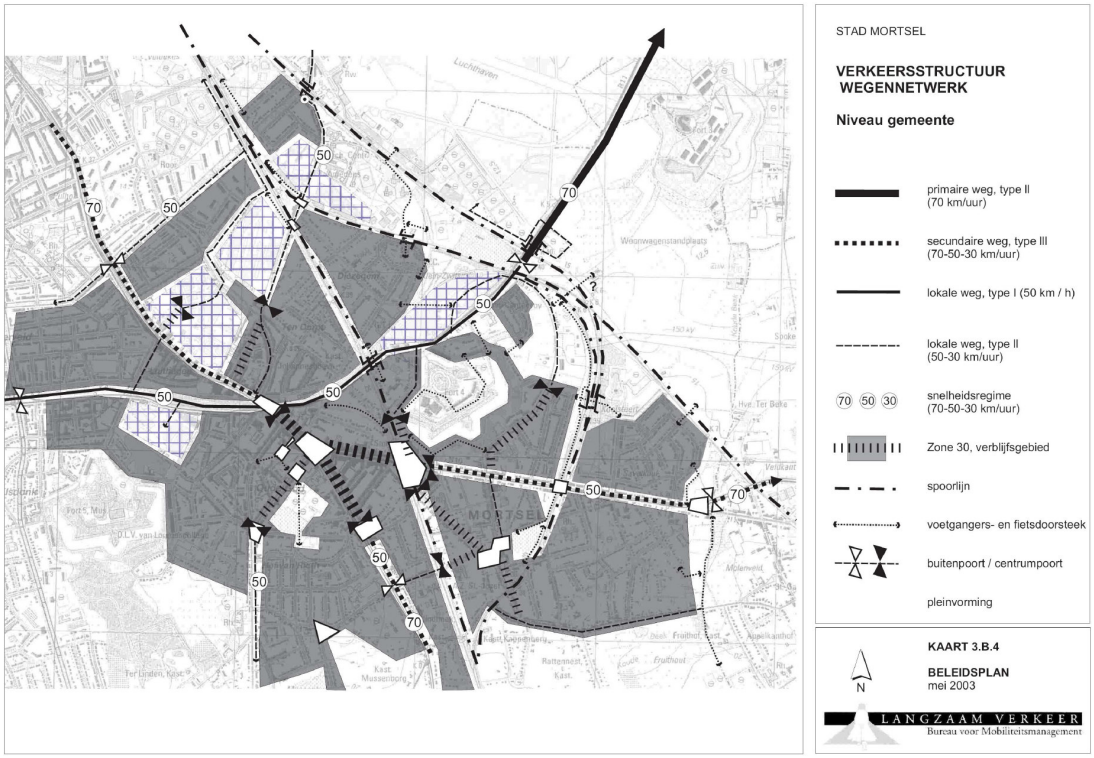
Voor de sport- en recreatiestructuur

Selecteren van de recreatieve polen op gemeentelijk niveau:

- *Behoud en uitbreiding van sport- en recreatiestructuur aan spoorlijn 27 (naast vliegveld) én ontwikkeling sportlandschap Gasthuishoeven;*

3.3 Gemeentelijke sectorale plannen

3.3.1 Gemeentelijk mobiliteitsplan Mortsel

Het gemeentelijk mobiliteitsplan Mortsel werd goedgekeurd op 24 juni 2003 door de gemeenteraad. In dit mobiliteitsplan werden een aantal strategische projecten aangeduid waarbij verkeerskundige aspecten een belangrijke rol spelen. De herinrichting van de Militaire Baan – Krijgsbaan (R11) is hier één van.

De Militaire Baan krijgt naast zijn historische verbindingsfunctie van de verschillende forten van de eerste Fortengordel een belangrijke Ruimtelijk-structurerende functie. Ze zal als ruimtelijke drager ontwikkeld worden door een krachtige lineaire groenstructuur te voorzien die de verschillende forten rond Antwerpen met elkaar verbindt.

Door toevoeging van deze groenstructuur wordt ook de oude spoorwegbedding ruimtelijk gekoppeld aan Fort 4 en 5.

Op de hogergelegen oude spoorwegbedding langsheen de Militaire Baan zal een recreatief fietspad aangelegd worden. Ter hoogte van kruisingen met radiale wegen zullen fietsbruggen voor de verbindingen zorgen. De fietsbrug ter hoogte van de kruising met de Antwerpsestraat zal meteen dienst te doen als centrumpoort voor het centrumgebied van Mortsel.

Naast de recreatieve fietsweg op de spoorwegbedding moeten ook langs de Militaire Baan fietspaden aangelegd worden.

3.3.2 Gemeentelijk Natuurontwikkelingsplan (GNOP)

Het Gemeentelijk Natuurontwikkelingsplan voor Mortsel werd door de gemeenteraad reeds goedgekeurd in december 1996. De bedoeling van een GNOP is het natuurontwikkelingsbeleid van de gemeente vast te leggen.

Naast een beschrijving van de bestaande toestand wordt er ook een actieplan voorgesteld met het oog op kwalitatieve verbetering van de landschappelijke en natuurlijke waarden binnen de gemeente.

In het GNOP werden volgende algemene beleids- en beheersvoorstellen geformuleerd, om de natuur- en belevingswaarde van de resterende groene ruime te vergroten: maximaal

behoud van open ruimte en maximale realisatie van de parkgebieden zoals aangeduid op het gewestplan:

- vallei van de Koude Beek: Het bestuur van Mortsel streeft naar het herstel van het cultuurhistorisch landschap door uitbreiding van kleine landschapselementen en door de Koude Beek meer natuurgetrouw in te richten en te beheren. Hiervoor zijn reeds de eerste stappen gezet.

- spoorwegbermen: Enerzijds moet de spoorwegfauna en –flora de kans krijgen zich te ontwikkelen, anderzijds dient de structuurrijkdom en de recreatieve waarde van het spoorwegterrein versterkt te worden.

3.3.3 Gemeentelijk milieubeleidsplan 2000-2004

Prioritaire beleidslijnen

Het stadsbestuur zal in de komende jaren in haar waterbeleid resoluut kiezen voor een integrale aanpak en daartoe de volgende stappen ondernemen:

- integraal waterbeheer bewerkstelligen via overleg tussen de betrokken stadsdiensten, organisaties en buurgemeenten
- een doorgedreven afkoppelingsbeleid uitbouwen met maximale afkoppeling van het hemelwatervan de riolering, gekoppeld aan een verhoging van de infiltratiemogelijkheden
- de beekvalleien op een meer ecologisch verantwoorde manier beheren

Het stadsbestuur zal uitgaande van de inventaris van alle (potentieel) waardevolle groengebieden zoals opgenomen in het GNOP een actief natuurbeleid voeren dat gericht is op de bescherming van het bestaande groen tegen de oprukkende verstedelijking, het creëren van buffer- en verbindingsgebieden en het bevorderen van de biodiversiteit via een actief en soortgericht natuurbeheer. Hiervoor is sensibilisatie van de inwoners en samenwerking met de eigenaars, beheerders en buurgemeenten een noodzaak.

Om verdere versnippering van de groengebieden tegen te gaan zal het stadsbestuur in haar ruimtelijk beleid resoluut kiezen voor inbreiding boven uitbreiding van de bebouwing

Maatregelen

- Enkele (potentieel) waardevolle beektrajecten selecteren om er via proefprojecten de natuurlijke structuur te herstellen (bv. via hermeandering) en/of te beschermen.
- Dempingen, inbuizingen of rechttrekkingen van grachten en beken waar mogelijk vermijden en alternatieven in overweging nemen die geen schade toebrengen aan de natuurlijke structuur van de waterloop.
- De Provincie Antwerpen meer te betrekken bij het beheer van de waterlopen van 2de categorie.
- Overleg met de gemeenten Boechout, Hove en Borsbeek om met de stad Mortsel en de beheerder van de waterloop het beheer van de Koude Beek concreet uit te werken met het oog op de verbetering van de waterkwaliteit en de bescherming en/of het herstel van de natuurwaarden.
- Een ‘Totaal Afkoppelings Plan’ opstellen en vervolgens uitvoeren. Dit plan zal een aanvulling zijn op het TRP, met de uitwerking van een stapsgewijze invoering van een gescheiden rioolstelsel voor bestaande gebouwen en een maximale afkoppeling van hemelwater dat op grote verharde oppervlakken terecht komt en van grachten en overlopen die tot op heden in de riolering uitmonden. Dit zal gebeuren conform de codes van goede praktijk van VMM.
- Natuurlijke overstromingszones (winterbeddingen) behouden en waar mogelijk herstellen. Dit kan o.a. door het opleggen van minimale bouwafstanden, het voorbehouden van de oeverzones als buffer- of groenzones langs de waterloop, het aankopen van oeverstroken, beheersovereenkomsten met landbouwers, ...
- De drainagegracht langs de spoorweg 25B afkoppelen van de riolering en afleiden naar de Fortloop en/of de vijver van Fort 4.

- Samenwerking met VLM, respectievelijk AMINAL, Afdeling Milieu-Inspectie, om met de stad controles uit te voeren op de toepassing van het mestdecreet en op de naleving van de bepalingen uit het VLAREM met betrekking tot mestopslag. Belangrijk hierbij is een blijvend toezicht op de invoer van mest vanuit andere gemeenten.
- Via de aankoop van gebieden, een natuurgericht beheer en een aangepast ruimtelijk beleid uitoefenen dat gericht is op inbreiding, de resterende groene gebieden beschermen en versterken. Hierbij zullen zoveel mogelijk verbindingsgebieden en bufferzones worden ingericht.
- De recreatie-infrastructuur zoveel mogelijk concentreren en bepaalde stukken vrijwaren voor natuurontwikkeling.
- Bij de groenvoorziening maximaal inheems plantgoed aanwenden.

3.3.4 Totaal Rioleringsplan (TRP)

Herberekening bekken Koude Beek, goedgekeurd door gemeenteraad dd. 25 januari 2005

Probleemstelling

Het overgrote deel van het regenwater dat terecht komt op de gebouwen, wegen, parkings en andere verharde oppervlakten, wordt momenteel samen met het afvalwater afgevoerd naar de rioolwaterzuiveringsinstallaties en de beken.

Hierdoor treden volgende problemen op:

- Bij hevige regenbuien kan het rioleringsstelsel de toevloed van regenwater niet aan en komt het ongezuiverde mengsel van regenwater en afvalwater via de overstorten in de Koude Beek, de Fortloop (bekken Koude Beek), de Struisbeek (bekken Struisbeek) en het Lobroekdok (bekken Schijnpoort) terecht.
- De overbelaste waterlopen Koude Beek en Groot Schijn treden buiten hun oevers en zorgen voor overstromingen in lager gelegen gebieden te Mortsel.
- De hoger gelegen gebieden te Mortsel verdrogen en hebben een zeer laag grondwaterpeil omdat het regenwater te snel wordt afgevoerd via de openbare riolering en niet meer de kans krijgt om ter plaatse in de bodem te dringen.
- De rioolwaterzuiveringsinstallatie Koude Beek kan het met regenwater verdunde afvalwater moeilijk zuiveren en is hydraulisch overbelast.

Prioriteiten

Het regenwater dat terecht komt op verharde oppervlakten moet gescheiden van het afvalwater worden opgevangen.

Dit regenwater wordt bij voorkeur hergebruikt of geïnfiltreerd naar het grondwater. Enkel als dit onmogelijk is, kan buffering met vertraagde afvoer naar de openbare riolering worden toegelaten. Rechtstreekse aansluiting op de openbare riolering is niet langer gewenst.

Het regenwater dat via een gescheiden rioleringsstelsel voor regenwater en afvalwater wordt opgevangen mag niet rechtstreeks naar de waterlopen worden afgevoerd. Het aanvoerdebiet moet beperkt worden door het voorzien van infiltratie- en bufferbekkens ter hoogte van de waterlopen. Hiervoor moet de nodige ruimte worden voorzien.

Praktisch

Het regenwater wordt afgevoerd naar de waterlopen.

Om overbelasting van de waterlopen te voorkomen worden bufferbekkens voor regenwater voorzien:

- Fortloop: open maken en verbreden van de overwelfde Fortloop, lengte 250 meter, breedte 50 meter (in projectgebied gelegen)
- Koude Beek: gronden Ter Beke (Gasthuishoeven), oppervlakte 3 ha (in projectgebied gelegen)
- Koude Beek: Bessemstraat, oppervlakte 1 ha
- Koude Beek: plantenbank park Savelkoul, oppervlakte 0.5 ha

3.3.5 Sportbeleidsplan Mortsel 2008-2013

In het sportbeleidsplan 2008-2013 wordt het sportlandschap aanzien als een kans die benut moet worden voor de inrichting van openluchtterreinen. Het sportlandschap wordt daarom ook als strategische doelstelling (11) aangeduid. Deze strategische doelstelling luidt: **Het sportlandschap biedt de Mortselse Clubs en inwoners een volwaardige sportaccommodatie aan.**

De operationele doelstellingen (38, 39, 40) binnen deze strategische doelstelling zijn:

- tegen 2009: een algemeen aanvaard en goedgekeurd voorontwerp van het sportlandschap voor buitensportclubs zijn;
- tegen 2011: twee kunstgrasvelden op het sportlandschap;
- tegen 2013: basisrealisatie van het sportlandschap.

(In §4.2 wordt een raming van de sportbehoefte in het sportlandschap weergegeven.)

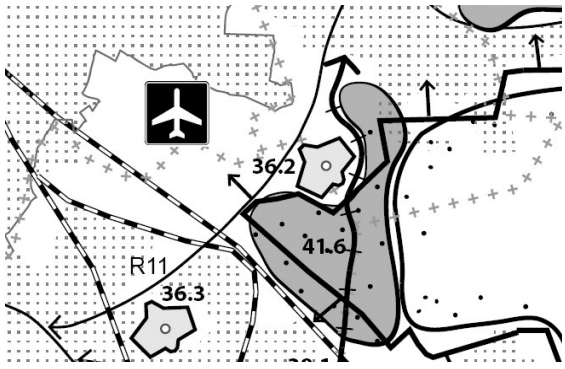
3.4 Afbakening natuurlijke en agrarische structuur

In uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) stelt de Vlaamse overheid een ruimtelijke visie op voor landbouw, natuur en bos. Het grondgebied van Mortsel valt binnen de regio Antwerpse Gordel - Klein Brabant, meer bepaald binnen deelruimte 3 'Land van Kontich en Ranst'.

De Vlaamse administratie heeft, in overleg met gemeenten, provincies en belangengroepen, een ruimtelijke visie opgesteld voor deze regio. Hierin geeft de overheid aan hoe zij de open ruimte in deze regio de komende jaren ruimtelijk wil zien ontwikkelen en welke acties ondernomen kunnen worden om dit te realiseren. In september 2008 werd het eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur en het programma voor uitvoering afgerond en aan alle betrokken overgemaakt ter formulering van een advies.

De gewenste ruimtelijke structuur voor de deelruimte Land van Kontich en Ranst is opgebouwd uit een aantal ruimtelijke concepten. Volgende concepten zijn van toepassing op het plangebied:

- Fort III is een belangrijk habitatrichtlijngebied voor vleermuizen. In de omgeving van de **forten en schansen** wordt de landschapsecologische kwaliteit verbeterd om ze geschikt te maken als foerageergebied voor de vleermuizen. Waterelementen en opgaande groenlijnen (en andere kleine landschapselementen zoals bijvoorbeeld ruigten) zijn hierbij de belangrijkste waarden. (36.2)

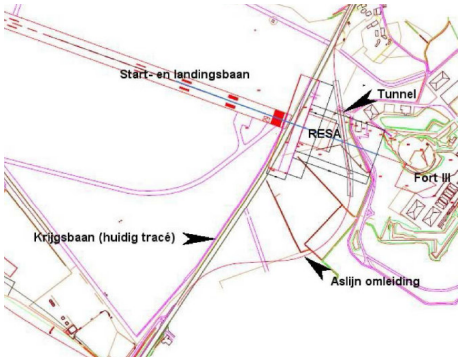
- De meer **ingesloten open ruimten in of aansluitend bij het stedelijk weefsel** hebben een bijzonder belangrijke betekenis voor de leefbaarheid van de stad en een meervoudige betekenis voor het open ruimte netwerk. Ze maken als stedelijke groengebieden deel uit van de Groene Vingers en de Groene Ring waar ze doordringen in het dichtbebouwd stedelijk weefsel. In het sterk verstedelijkt gebied van het grootstedelijk gebied Antwerpen is er een belangrijk tekort aan, en **vraag naar recreatief groengebied**. Nieuwe of bestaande randstedelijke of recreatieve groenpolen worden ontwikkeld of uitgebreid. Zij verhogen in belangrijke mate de leefkwaliteit van het stedelijk milieu. Zij vervullen een belangrijke rol als open ruimte kamers in of nabij het stedelijk weefsel. Deze recreatieve open ruimten worden ontwikkeld uitgaande van het fysisch systeem, van de potenties voor natuurontwikkeling, van landschappelijke waarden, van bestaande agrarische waarden en van de recreatieve functies. Een goede recreatieve ontsluiting is

belangrijk. De **concrete invulling zal dan ook gebiedsspecifiek dienen te gebeuren**. (41.6)

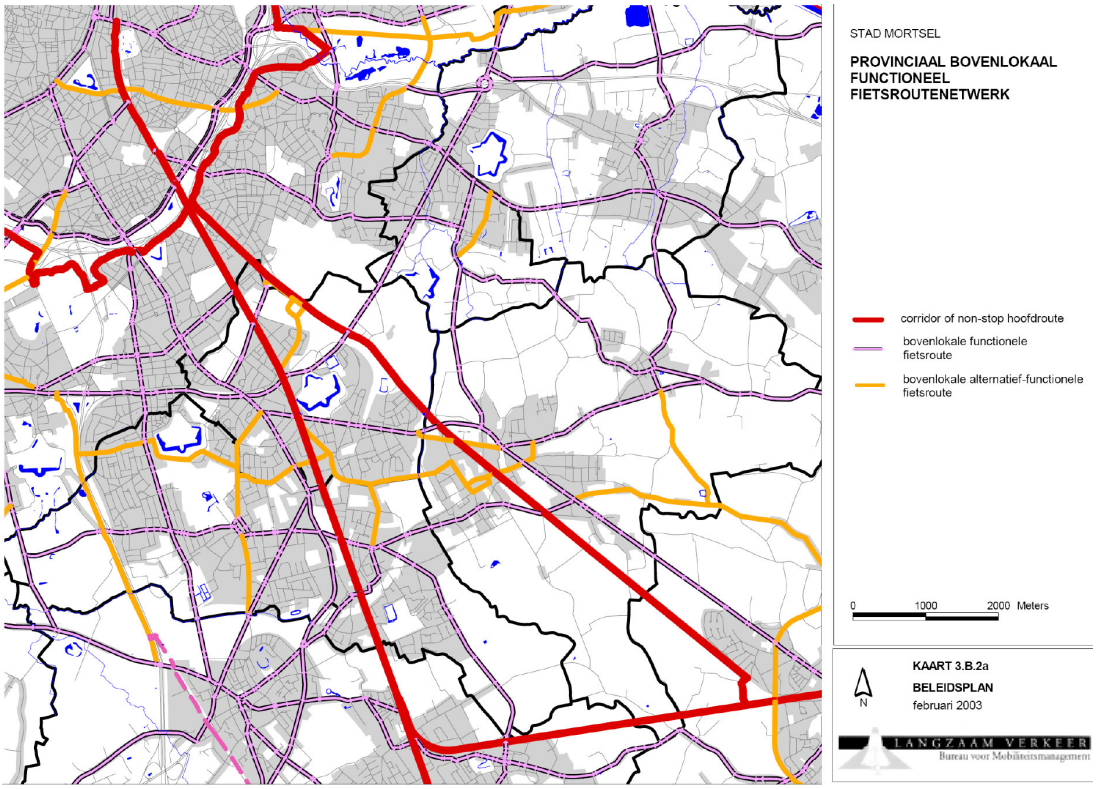
3.5 Relevante studies

3.5.1 Uitbreiding RESA zone aan de Krijgsbaan

Door nieuwe internationale veiligheidsvoorschriften met betrekking tot de veiligheidszones aan startbanen is de luchthaven verplicht het traject van de Krijgsbaan te wijzigen. Hiervoor werden 3 alternatieven uitgewerkt in een plan-MER. Er werd beslist om het derde alternatief verder uit te werken. Dit voorziet een minimale omleiding van de Krijgsbaan door een korte tunnel in combinatie met het liften van de startbaan. Hierdoor wordt Fort III gespaard en de kosten zo veel mogelijk gedrukt.

3.5.2 Provinciaal fietsrouteplan

In opdracht van het Antwerps provinciebestuur werkten de studiebureaus Langzaam Verkeer en Stramien aan de opmaak van een fietsrouteplan, gekaderd in het provinciaal mobiliteitsbeleid. In een eerste fase werd gekozen voor een actiegerichte aanpak van twee pilootgebieden waaronder het verstedelijkt gebied tussen Lier–Antwerpen (Lier-Boechout-Borsbeek-Edegem-Hove-Kontich-Lint-Mortsel).

Het doel van de studie was viervoudig:

- De opbouw van een hiërarchisch basisnetwerk waarin functionele en recreatieve fietsroutes op verschillende niveaus in een samenhangend plan geïntegreerd worden.

- Het opzetten van de nodige samenwerkingsverbanden, gericht op de realisatie van een routenetwerk.
- Het opzetten van een informatie- en sensibiliseringscampagne om het fietsgebruik te stimuleren en de bestaande fietsinfrastructuren kenbaar te maken bij een breder publiek.
- De opgedane ervaring kan dienen voor een verdere uitwerking in de ganse provincie

Het realisatieprogramma omvat een algemene opsomming van ingrepen die nodig zijn voor de realisatie van het voorgestelde fietsroutenetwerk. Dit programma geldt voor het non-stop hoofdroutenetwerk en voor de bovenlokale fietsroutes. Als non-stoproutes werden drie spoorlijnen geselecteerd, die aansluiten op het hoger provinciaal netwerk. Twee ervan betreffen de spoorlijnen Antwerpen-Brussel en Antwerpen-Lier. Voor het bovenlokaal fietsroutenetwerk werden in Mortsel de N1, de N10 en de R11 aangewezen.

De N10 is in het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan Antwerpen geselecteerd als secundaire weg type III (een hoogwaardige fietsas). Verder werd de selectie van de R11 als primaire weg tot aan de spoorlijn Antwerpen-Lier bestendigd. Dit houdt in dat langs deze weg een alternatieve fietsverbinding tussen Borsbeek en Mortsel moet worden voorzien, ten einde te zware conflicten tussen auto- en fietsverkeer te vermijden. Ten slotte dient het fietsroutenetwerk afgestemd te worden op het netwerk van voorstadsverkeer (openbaar vervoer) rond Antwerpen om verknoping tussen fietsverkeer en openbaar vervoer mogelijk te maken.

3.5.3 Fortengordel (Stramien cvba, 2001)

De binnenste fortengordel is als strategisch project een eerste uitwerking van het RSPA. Deze fortengordel heeft een structurerend belang op niveau van het stedelijk gebied Antwerpen. De studie draagt bij tot concrete voorstellen voor de ontwikkeling van een belangrijk historisch patrimonium.

De studie omvat een aantal concrete voorstellen voor een gezamenlijk opgezette en gefaseerde aanpak en beheer van de hele problematiek van de fortengordel en de ruimtelijke samenhang in dit geheel.

Na een jarenlange staat van militair eigendom, gevolgd door een periode van verwaarlozing en onderbenutting, zijn de forten klaar om heroverd te worden en opnieuw een passende bestemming en uitstraling te krijgen door de bescherming van de forten afzonderlijk en de vernieuwing van de gordel als geheel, (“fortengordel, zwaartepunt in de stadsrand”) en door aangepaste bestemmingen.

Fort 4 wordt voorgesteld als de uitvalsbasis voor de fortengordel (“basisfort”) met een bezoekers- en congrescentrum en andere stedelijke voorzieningen in het binnenfort. De landschappelijke kwaliteit van deze site moet gevrijwaard blijven. Herstel van de volledige gracht is dan ook een belangrijke ruimtelijke ingreep. Hoofdtoegangen bevinden zich ter hoogte van de Krijgsbaan / stationsomgeving én sluiten aan op het bovenlokaal fietsnetwerk.

Fort 3 wordt voorgesteld als attractiefort, een plek waar alles kan. Er kunnen o.a. grote evenementen en festivals die niet plaats kunnen hebben in het kwetsbaardere fort 4 worden georganiseerd. **De openheid van het landschap van de groene vinger wordt benadrukt door een zo sterk mogelijke zichtrelatie te behouden (geen dichte bomenrij).**

3.5.4 Ecologische herinrichting Koude Beek

De gemeente Borsbeek en de stad Mortsel hebben een aantal gronden in eigendom langsheen de Koude Beek, die de grens vormt tussen Borsbeek , Boechout en Mortsel. Van deze opportuniteit werd gebruik gemaakt om de beek ecologisch te herinrichten. De ecologische inrichting van de Koude Beek te Borsbeek en Mortsel heeft als doel opnieuw een waardevol beeksysteem te creëren met inbegrip van extra ruimte voor water. Naast de aanleg van een bijkomend overstromingsgebied worden verschillende maatregelen genomen die de fauna en flora ten goede komen en de landschappelijke waarde van de vallei van de Koude Beek verhogen. Op het grondgebied van Mortsel wordt een plasberm aangelegd en worden er ingrepen gepleegd ter bevordering van de vismigratie. Op de grens tussen Borsbeek en Mortsel ter hoogte van Fort III werd over een totale lengte van 90 m de ingebuisde beek opengelegd en voorzien van zachthellende oevers (zie bijlage 1 fotoreportage). In deze zone wordt eveneens een bomenrij van schietwilgen aangeplant.

4 Bepalen van de plan-MER-plicht

Met de goedkeuring van het besluit betreffende de milieueffectrapportage over plannen en programma's door de Vlaamse Regering op 12 oktober 2007, moet de initiatiefnemer van een plan met – mogelijk – aanzienlijke milieueffecten, zoals bijvoorbeeld ruimtelijke uitvoeringsplannen, deze milieueffecten en eventuele alternatieven in kaart brengen.

Ruimtelijke uitvoeringsplannen waarvan de plenaire vergadering plaats vindt na 1 juni 2008, moeten aan de nieuwe regelgeving voldoen. Er geldt evenwel enkel een plan-MER-plicht voor deze plannen en programma's die aanzienlijke milieueffecten kunnen hebben. Om al dan niet te kunnen besluiten tot een plan-MER-plicht moeten geval per geval de volgende drie stappen doorlopen worden:

- Stap 1: valt het plan onder de definitie van een plan of programma zoals gedefinieerd in het Decreet houdende Algemene Bepalingen inzake Milieubeleid (DABM) ?
  >> RUP's vallen onder deze definitie;

- Stap 2: valt het plan onder het toepassingsgebied van het DABM ?
  >> dit is het geval indien:
  - Het plan het kader vormt voor de toekenning van een vergunning (stedenbouwkundige, milieu-, natuur-, kap-,…) aan een project;
  - Het plan mogelijk betekenisvolle effecten heeft op speciale beschermingszones waardoor een passende beoordeling vereist is.

  Gemeentelijke ruimtelijk uitvoeringsplannen vormen plannen die het kader vormen voor de toekenning van stedenbouwkundige vergunningen, die pas kan worden verleend als het voorgenomen project zich in de bestemming bevindt die overeenstemt met de bestemming vastgelegd in het ruimtelijk uitvoeringsplan. Het RUP vormt dus het kader op basis waarvan de stedenbouwkundige vergunning toegekend wordt. Het **RUP Sportlandschap valt** bijgevolg **onder het toepassingsgebied van het DABM**.

- Stap 3: valt het plan onder de plan-MER-plicht ?
  >> Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen:
  - Plannen die "van rechtswege" plan-MER-plichtig zijn (geen voorafgaande "screening" vereist):
    - Plannen die het kader vormen voor projecten uit bijlage I of II van het BVR van 10 december 2004 (project-MER-plicht) én niet het gebruik regelen van een klein gebied op lokaal niveau noch een kleine wijziging inhouden én betrekking hebben op landbouw, bosbouw, visserij, energie, industrie, vervoer, afvalstoffenbeheer, waterbeheer, telecommunicatie, toerisme en ruimtelijke ordening (een RUP voldoet per definitie aan deze laatste voorwaarde);
    - Plannen waarvoor een passende beoordeling vereist is;
  - Plannen die niet onder de vorige categorie vallen en waarvoor geval per geval moet geoordeeld worden of ze aanzienlijke milieueffecten kunnen hebben >> "screeningplicht"
  - Plannen voor noodsituaties (niet plan-MER-plichtig, maar hier niet relevant).

  Het RUP Sportlandschap heeft geen betrekking op een project vermeld in bijlage I of II van het besluit van de Vlaamse regering van 10 december 2004. Bijlage II van het B.Vl.R. van 10/12/2004 vermeldt onder "rubriek 12 Toerisme en recreatie" immers enkel volgende zaken:
  - Vakantiedorpen, hotelcomplexen buiten stedelijke zones, permanente kampeer- en caravanterreinen, themaparken, skihellingen, skiliften en kabelspoorwegen, met bijhorende voorzieningen met een

terreinoppervlakte van 5ha of meer of met een verkeersgenererende werking van pieken van 1000 of meer personenauto-equivalenten per tijdsblok van 2 uur .
- Jachthavens
- Golfterreinen

Het is duidelijk dat het RUP Sportlandschap geen van bovenstaande ingrepen mogelijk maakt. De oppervlakte voor het bestaande woonwagenterrein is slechts 1,7ha en in de zone voor sport, recreatie en ondersteunende voorzieningen zijn geen van bovenvermelde toeristisch/recreatieve voorzieningen mogelijk. Het sportlandschap dient in de lokale sportbehoefte van de Stad te voorzien, het is niet de bedoeling om grootschalige bovenloklae voorzieningen in het sportlandschap in te planten.

Daarnaast bepaalt het RUP slechts het gebruik van een klein gebied op lokaal niveau en is geen passende beoordeling vereist (want geen invloed mogelijk op een nabijgelegen Natura 2000-gebied, zie ook §5.2.1). Dit betekent dat het **RUP Sportlandschap niet van rechtswege plan-MER-plichtig** is.

Voor niet van rechtswege plan-MER-plichtige RUP's dient geval per geval een screeningsprocedure doorlopen te worden teneinde een conclusie te kunnen maken omtrent eventuele plan-MER-plicht. In volgende paragrafen wordt het screeningsonderzoek, ook wel het onderzoek naar het voorkomen van aanzienlijke milieueffecten als gevolg van het plan, gevoerd.

5 Potentiële milieueffecten van het plan

Volgens het B.VI.R. van 12/10/2007 betreffende de milieueffectrapportage over plannen en programma's dienen verschillende mogelijke effectgroepen onderzocht te worden. In het kader van het RUP zijn deze echter niet allemaal relevant. Hieronder is aangegeven welke effectgroepen nader omschreven worden in dit screeningsdossier (verdere beschrijving in Hoofdstuk 5) en welke effectgroepen geen verdere beschrijving behoeven.

Volgende effectgroepen zijn weinig of niet relevant voor dit RUP (kunnen niet leiden tot aanzienlijk negatieve effecten) en worden dan ook niet uitvoerig behandeld.

- **Gezondheid en veiligheid van de mens**. Dit is i.k.v. voorliggend RUP niet relevant aangezien er geen activiteiten kunnen plaatsvinden die een aanzienlijke negatieve impact kunnen hebben op de gezondheid of veiligheid van de mens.

  Omgekeerd zijn er binnen een straal van 2 km geen Seveso-bedrijven aanwezig die een bedreiging zouden kunnen vormen voor de recreanten.

- **Ruimtelijke ordening**. Onder "3. Juridische en beleidsmatige randvoorwaarden" zijn de bestaande ruimtelijke plannen reeds beschreven en is reeds aangegeven dat de bepalingen van het RUP Sportlandschap kaderen in deze bestemmingsplannen. Onder Hoofdstuk 5, onder "Mens" wordt hier nog verder op ingegaan.

- **Energie- en grondstoffenvoorraden**. Hierop heeft het RUP geen aanzienlijke impact aangezien geen grondstoffen of energie gewonnen worden of in belangrijke mate gebruikt worden.

- **Bodem en grondwater**. Aangezien via het RUP slechts beperkte vergravingen en bebouwingen mogelijk zijn, aangezien er volgens de OVAM-databank geen verontreinigingen gekend zijn[2] en aangezien er geen potentieel bodemvervuilende activiteiten mogelijk gemaakt worden, worden hier geen aanzienlijke negatieve effecten op bodem verwacht. Er worden ook geen aanzienlijke negatieve effecten op grondwaterstromingen of -peilen verwacht doordat er geen belangrijke ondergrondse constructies zullen ingeplant worden. Overigens ligt het plangebied in een matig gevoelig gebied voor grondwaterstroming[3], waarin enkel belangrijke ondergrondse constructies voor een beduidende wijziging in het grondwaterpeil kunnen zorgen. Zowel de bodem als de diepere ondergrond zijn immers doorlatend (ca. 3 m overwegend zandig Quartair met daaronder de zanden van Berchem met een dikte van ca. 20m).

- **Atmosfeer en klimatologische factoren**. Via het RUP worden geen activiteiten met belangrijke luchtemissies mogelijk gemaakt.

- **Geluid**. De voorgenomen activiteiten beperken zich tot openluchtrecreatie waarbij luidruchtige activiteiten zoals motorsporten uitgesloten zijn. Logischerwijze kan het voorgenomen plan wel enige invloed hebben op geluid via wijzigingen in verkeersstromen en bij het doorgaan van bepaalde sportactiviteiten met grote aantallen toeschouwers. Rekening houdend met de schaalgrootte van het plan mag echter gesteld worden dat dit laatste zowel wat frequentie van voorkomen betreft beperkt zal blijven (aantal sportevenementen per jaar met relatief groot aantal toeschouwers zal beperkt blijven evenals de tijdsduur van de geluidspieken tijdens dergelijke evenementen) als wat betreft de geluidsniveaus zelf (er wordt niet verwacht dat grote geluidsinstallaties zullen ingezet worden).

[2] In. het plangebied werd enkel t.h.v. de waterzuivering een oriënterend bodemonderzoek uitgevoerd en een bodemattest afgeleverd door OVAM. Voor het overige zijn er geen potentieel vervuilende activiteiten aanwezig in het plangebied.

[3] Bron: watertoetskaarten

- **Licht**. In de stedenbouwkundige voorschriften is het volgende opgenomen: *"Specifiek voor verlichtingsmasten dient de hoogte beperkt te blijven tot een maximum van 20m. Bij de situering van de sportvelden en de plaatsing van de verlichtingspalen dient rekening gehouden te worden met het beperken van de lichthinder zowel naar het landschap toe als voor de luchthaven".* Verdere specificaties zijn in de huidige fase niet mogelijk. Indien echter bij elke vergunning voldoende rekening gehouden wordt met de gestelde voorwaarden mag aangenomen worden dat aanzienlijke effecten zullen vermeden worden.

Volgende effectgroepen worden hieronder in meer detail beschreven:

- **Oppervlaktewater**. Met betrekking tot oppervlaktewater worden volgende mogelijke effecten beschreven:

  → kwalitatieve effecten door de creatie van (sanitaire) afvalwaterstromen

  → kwantitatieve effecten door de creatie van extra verharde oppervlaktes die een versnelde afvoer met zich kunnen meebrengen.

  Andere mogelijke effecten op oppervlaktewater zijn wijzigingen aan de structuurkenmerken. Aangezien dit vooral effecten met zich kan meebrengen voor fauna en flora, zullen eventuele effecten beschreven worden onder fauna en flora.

- **Biodiversiteit en fauna en flora**. Volgende mogelijke effecten worden beschreven:

  → Wijziging biologische waarden door inname en creatie van vegetaties.

  → Mogelijke verstoring via verhoogde menselijke aanwezigheid.

  → Mogelijke invloed op nabijgelegen Natura 2000 gebied (uit de verder beschrijving blijkt dat er geen betekenisvolle aantasting zal zijn).

  Andere verstoringen worden niet verwacht (vb. niet via wijzigingen grondwaterpeil, niet via permanente geluidsverstoringen).

- **De stoffelijke goederen, het cultureel erfgoed met inbegrip van het architectonisch en archeologische erfgoed, het landschap**. Volgende mogelijke effecten worden beschreven:

  → Mogelijke wijzigingen en integratie van structuren in het landschap.

  → Mogelijke invloeden op cultuurhistorische en archeologische waarden.

- **Mens – mobiliteit en hinder**

  → Effecten van gewijzigde functies in relatie tot bestemmingen, gebruikswaarde, belevingswaarde.

  → Bereikbaarheid, extra belasting ontsluitingswegen, parkeermogelijkheid.

5.1 Oppervlaktewater

5.1.1 Referentiesituatie

Het plangebied situeert zich in het Beneden-Scheldebekken. Het plangebied bevindt zich in het deelbekken van het Groot Schijn van de monding van de Zwanebeek (excl. monding) tot aan de monding van het Klein Schijn (noordoostelijke zijde). In het plangebied komen

verschillende waterlopen voor. Aan de noordzijde komt de Fortloop voor (3de categorie) en meer naar het zuiden komen 2 niet geklasseerde waterlopen voor. Deze waterlopen monden allen uit in de Koude Beek (2de categorie) die zich aan de oostelijke grens van het plangebied bevindt.

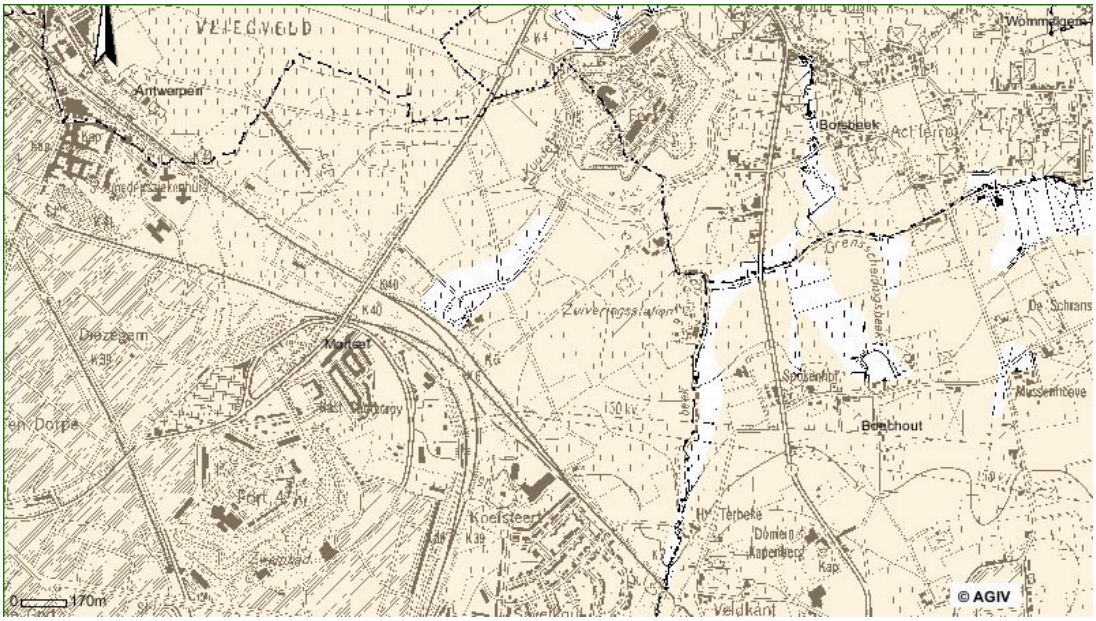
Voor alle bovenvermelde waterlopen geldt de basiskwaliteit als norm.

Het decreet van 18 juli 2003 betreffende het algemeen waterbeleid (Belgisch Staatsblad 14 november 2003) legt in hoofdstuk III, afdeling I, bepaalde verplichtingen op, die de watertoets worden genoemd. Er werden **watertoetskaarten** opgemaakt die dienen ter evaluatie van de effecten van vergunningsplichtige ingrepen of van plannen of programma's waarbij het bodemgebruik op een bepaalde locatie of voor een bepaald gebied wordt gewijzigd.

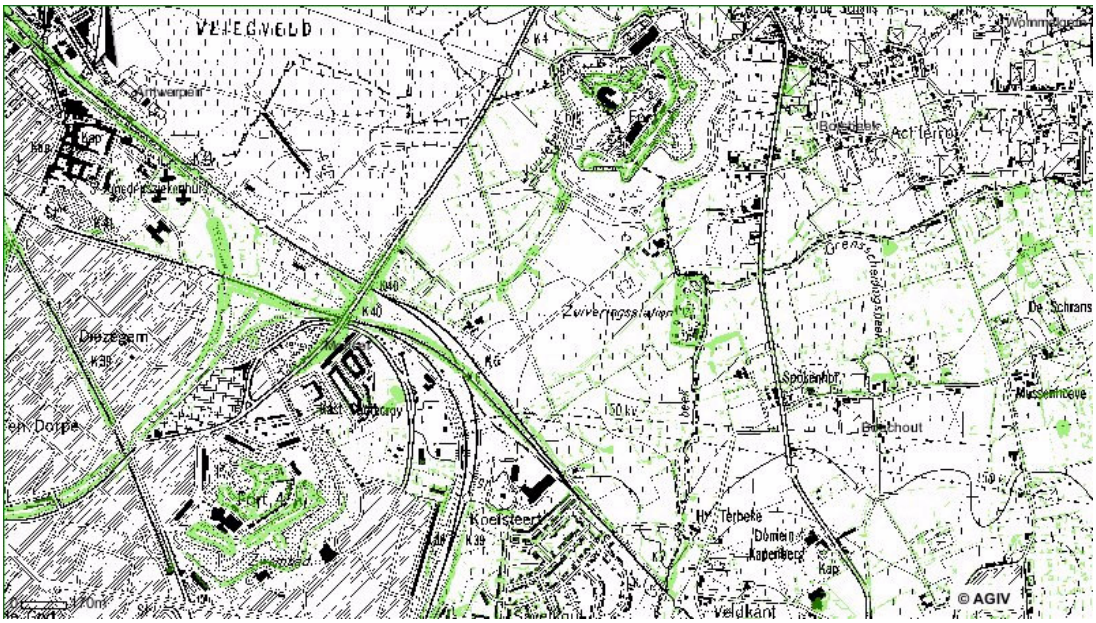
Voor het plangebied RUP Sportlandschap worden volgende vaststellingen gemaakt:

- In het plangebied zijn in waterlopen (en nabije omgeving) als erosiegevoelig aangeduid. In deze zones dienen versnelde waterafvoeren vermeden te worden (zie onderstaande kaart).
- Het plangebied is met uitzondering van de nabije omgeving van de waterlopen aangeduid als gebied met infiltratiegevoelige bodems. Dit betekent dat de aanleg van infiltratievoorzieningen of waterdoorlatende verhardingen in het grootste deel van het plangebied (met uitzondering van de zones langs de beken) relevant en nuttig kunnen zijn (zie onderstaande kaart).
- De zuidwestelijke hoek van het plangebied ligt in een effectief overstromingsgevoelige gebied in aansluiting met de Koude Beek (zie onderstaande kaart).

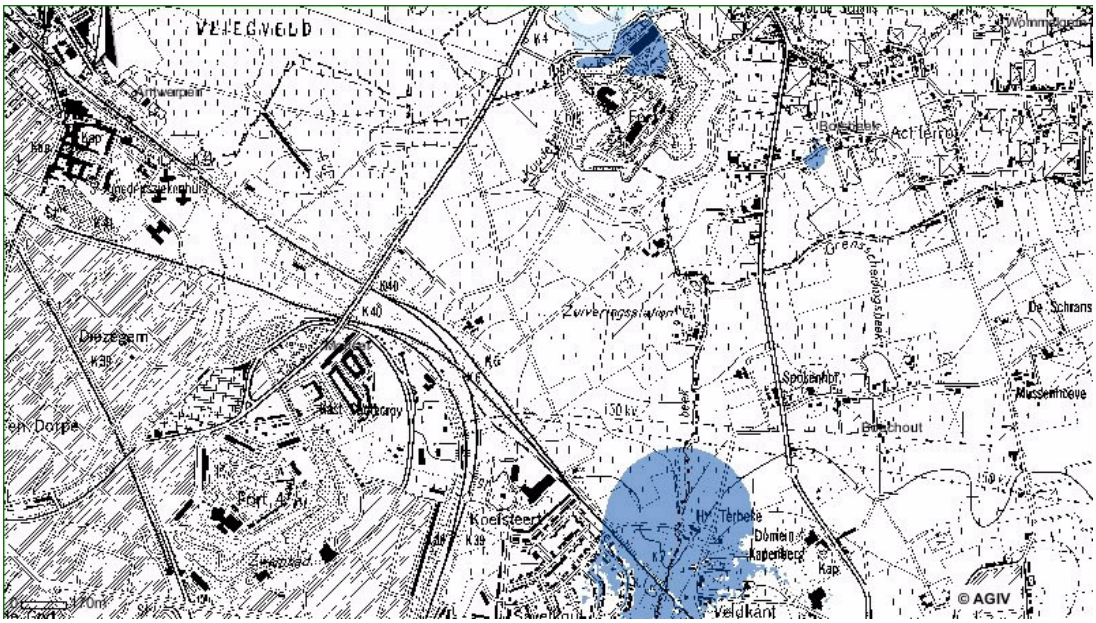
Op basis van de grondwaterkwetsbaarheidskaart van de provincie Antwerpen blijkt het plangebied in zeer kwetsbaar gebied gelegen is. Dit komt omdat de watervoerende laag zich op beperkte diepte bevindt in een zandige watervoerende laag zonder voldoende dikke slecht doorlatende deklaag.

Figuur: infiltratiegevoelige bodems

Figuur: erosiegevoelige zones

Figuur: overstromingsgevoelige zones (effectief overstromingsgevoelige gebieden (donkerblauwe laag) en de mogelijk overstromingsgevoelige gebieden (lichtblauwe laag).)

5.1.2 Mogelijke effecten

Kwantitatieve effecten

De invulling van het plangebied streeft slechts een beperkte bijkomende verharding na. Het grootste deel van de actuele niet verharde gebieden worden bestendigd.

De belangrijkste zone waar bijkomende verharding verwacht wordt is deelzone 1 van de zone voor sportrecreatie en ondersteunende voorzieningen. Het is een zone met een totale oppervlakte van ca. 75.000m². Hiervan zal slechts bepaalde delen verhard worden (delen waar gebouwen komen, wegenis en bepaalde sportterreinen). Een belangrijk deel (vb.

voetbalvelden) zal echter onverhard of in ieder geval doorlatend blijven (voor parking is in het RUP opgelegd dat deze in doorlatende materialen moet aangelegd worden, tenzij hier mits motivatie van afgeweken wordt).

Daarnaast wordt ook een zone voorzien voor woonwagenpark en een zone voor landbouwbedrijven waar een bijkomende verharding mogelijk is. De eventuele bijkomende verharde oppervlakte in deze zones blijft echter beperkt, nl. voor het woonwagenpark is dit enkel t.h.v. de ontsluitingswegen en rond de sanitaire units en voor de landbouwzone zal dit vooral t.h.v. eventuele nieuwe stallen/hangars zijn.

Voor het overige wordt geen wijziging van verharde oppervlaktes verwacht ten gevolge van het RUP.

Naast de mogelijkheid tot het creëren van bijkomende verhardingen wordt in het RUP ook de mogelijkheid (en doelstelling) voorzien voor het creëren van waterberging en dit in 2 zones, nl.

- Zone voor waterloop. In deze zone wordt ecologisch beekherstel vooropgesteld, waarbij een retentiezone voor tijdelijke buffering van overtollig oppervlaktewater.
- Zone voor natuurontwikkeling en waterberging. Ook in deze zone wordt de mogelijke uitbouw van een retentiezone voor de buffering van oppervlaktewater vooropgesteld en dit meer bepaald langs de Fortloop.

Aangezien er actueel geen precieze omvang van de verharde oppervlaktes en van de in te richten bergingszones gekend zijn, kan er in deze fase geen sluitende uitspraak gedaan worden omtrent de te verwachten effecten.

Het is echter duidelijk dat in het RUP de nodige aandacht besteed is aan de waterafvoerproblematiek.

De totale oppervlakte waarin verharding mogelijk is volgens het RUP ligt in de grootte-orde van 10ha. Een deel van deze oppervlakte is nu echter al verhard en het is duidelijk dat een belangrijk deel van deze zone onverhard en/of doorlatend zal blijven (bvb. t.h.v. voetbalvelden en andere terreinen).

Rekening houdend met een vereist buffervolume van ca. 150m³ per ha nieuwe verharde oppervlakte ter vermijding van extra versnelde waterafvoer[4] en rekening houdend met het bovenvermelde, kan gesteld worden voor de mogelijke uitbreidingen kan volstaan worden met een buffervolume in de grootte-orde van 1000m³.

De zones in het RUP waar ruimte voor waterberging mogelijk is, zijn in de grootte-orde van 12500m². Er kan dan ook gesteld worden dat de nodige zones voor het bergen van oppervlaktewater voorzien zijn in het RUP. Het is zelfs duidelijk dat de bepalingen in het RUP toelaten om een belangrijk positief effect te hebben op de waterbeheersing en het overstromingsrisico in het gebied.

Tenslotte kan er ook nog op gewezen worden dat in principe iedere stedenbouwkundige aanvraag nog dient onderworpen te worden aan de watertoets en dat hierbij moet beantwoord worden aan de vigerende normen van het besluit van de Vlaamse regering van 1 oktober 2004 houdende vaststelling van een gewestelijke stedenbouwkundige verordening inzake hemelwaterputten, infiltratievoorzieningen, buffervoorzieningen en gescheiden lozing van afvalwater en hemelwater.

Deze verordening bevat minimale voorschriften voor de lozing van niet-verontreinigd hemelwater, afkomstig van verharde oppervlakken. Het algemeen uitgangsprincipe hierbij is dat hemelwater in eerste instantie zoveel mogelijk gebruikt wordt. In tweede instantie moet het resterende gedeelte van het hemelwater worden geïnfiltreerd of gebufferd, zodat in laatste instantie slechts een beperkt debiet vertraagd wordt afgevoerd. Ook de plaatsing

[4] Cijfer gebaseerd op het B.Vl.R van 01/10/2004 betreffende hemelwater

van de overloop van de hemelwaterput en de infiltratievoorziening dient aan dit principe te beantwoorden.

Waterkwaliteit

In het RUP wordt niet vermeld op welke wijze het (sanitair) afvalwater en hemelwater van het plangebied zal afgevoerd worden. Er mag echter aangenomen worden dat de bepalingen van het TRP (Totaal RioleringsPlan) zullen gevolgd worden, nl. aanleg van een gescheiden waterafvoerstelsel voor de nieuwe infrastructuur en afvoer van het niet verontreinigd hemelwater (van daken en verharde oppervlakten) naar de nabije grachten/waterlopen en van het sanitair afvalwater naar de riolering, die in de RWZI terecht komt. Negatieve effecten worden hier dan ook niet verwacht.

Daarnaast kan er nog op gewezen worden dat in het RUP ecologische herinrichting vooropgesteld wordt van een aantal waterlopen, wat een verbetering inhoudt van het herstellend vermogen van de waterlopen.

5.1.3 Toetsing t.a.v. het nulalternatief

Wanneer het plangebied niet ontwikkeld wordt, zal het huidige bodemgebruik behouden worden. In deze omstandigheden blijft de infiltratiecapaciteit van het gebied, de piekdebieten en de buffercapaciteit onveranderd.

5.1.4 Maatregelen

Er kan hier alleen nog eens gewezen worden op het belang van verschillende reeds voorgestelde maatregelen in het RUP en van een goede uitwerking van de voorziene zones voor waterberging, namelijk:

- Maximaal voorzien van doorlatende verharding waar dit mogelijk is;
- Voorzien van voldoende bergingscapaciteit in de voorziene zones, waarbij de gewenste/ noodzakelijke capaciteit dient bepaald te worden op basis van concretere gegevens en hydraulische berekeningen. Hierbij dient ook rekening gehouden te worden met de actuele afwateringsproblemen in de omgeving en met de bepalingen van het B.VI.R van 1/10/2004 betreffende hemelwater.
- Aanleg van gescheiden afwatering voor niet verontreinigd hemelwater en (sanitair) afvalwater zoals voorzien in het Totaal Rioleringsplan.

5.1.5 Conclusie

Vanuit de discipline water zijn geen aanzienlijke milieueffecten te verwachten.

5.2 Fauna en flora

5.2.1 Referentiesituatie

Het plangebied kent vandaag een agrarisch gebruik, het is een vrij open landschap met intensieve landbouw. De biologische waarde van het plangebied is dan ook zeer beperkt. Aan de grens van het plangebied zijn wel enkele biologisch (zeer) waardevolle zones gelegen (zie ook onderstaande figuur), nl.:

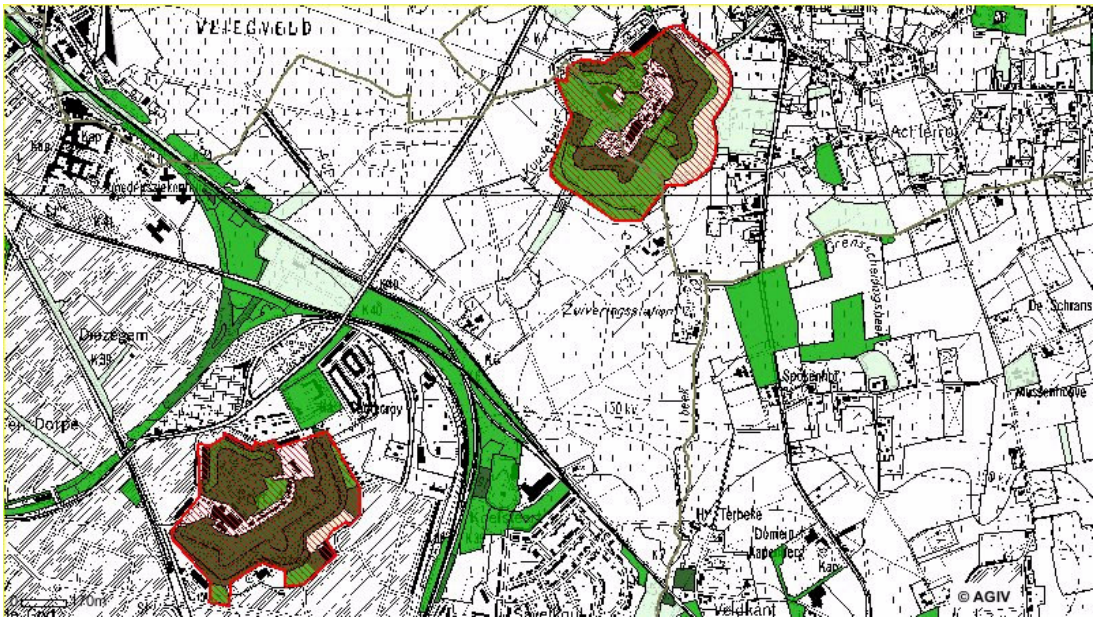
- Fort III ten noordoosten van het plangebied. Fort III maakt deel uit van het habitatrichtlijngebied ‘Historische fortengordels van Antwerpen als vleermuizenhabitats’. De zone is dan ook belangrijk omwille van het voorkomen van verschillende vleermuizen waaronder specifieke soorten zoals de Ingekorven

vleermuis en de Meervleermuis. De vegetatie in het gebied bestaat uit ruigtes met lokaal rietvegetaties, doornstruwelen en loofhoutaanplanten.

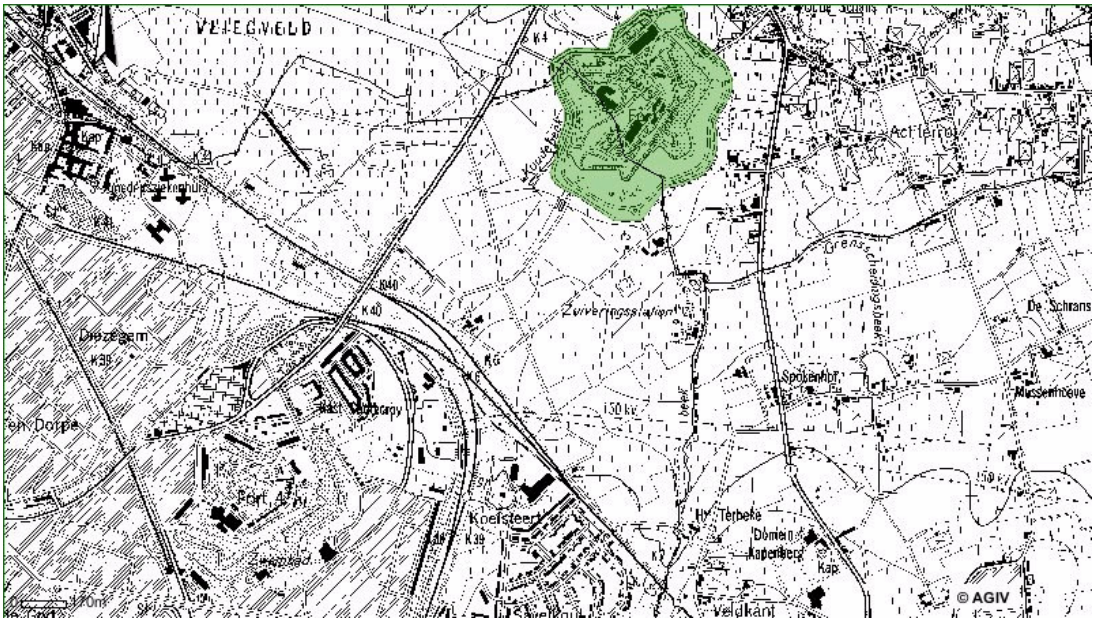
- Soortenrijk permanent grasland ten oosten van de waterzuivering.
- Een zeer waardevol eiken-haagbeukenbosje ten zuiden van het plangebied
- De spoorwegbermen ten zuidwesten met waardevolle ruigte en struwelen.

Bovendien zijn Fort III en Fort IV aangeduid als faunistisch voornaam gebied.

Voor het overige zijn er geen waardevolle gebieden aangeduid in de nabije omgeving. Er zijn ook geen gebieden van het VEN (Vlaams Ecologisch Netwerk) aanwezig binnen of in de ruime omgeving van het plangebied.

Figuur 5-1: Uittreksel uit de Biologische Waarderingskaart.

Figuur 5-2: Situering SBZ_H (Speciaal Beschermde Zones in het kader van de Habitatrichtlijn).

5.2.2 Mogelijke effecten

De zones waarin 'harde' ontwikkelingen mogelijk zijn volgens het RUP (recreatie, waterzuivering, landbouwbedrijven, woonwagenpark), hebben actueel uitsluitend een geringe biologische waarde (intensief akkerland of reeds bebouwde zone).

Anderzijds worden een aantal zones voorzien waarin natuurontwikkeling vooropgesteld wordt (zone voor ontwikkeling van natuur en landschap, zone voor natuurontwikkeling en waterberging) en een aantal stroken (zone voor groenstroken, zone voor waterloop) waarin natuurontwikkeling mogelijk is.

Op basis van het bovenstaande is het duidelijk dat de natuurwaarde in het plangebied eerder zal verhogen en dat geen rechtstreekse aanzienlijke negatieve effecten verwacht worden.

Met betrekking tot mogelijke verstoring dient vooral aandacht besteed te worden aan mogelijke effecten m.b.t. vleermuizen in de omgeving van Fort 3 en in tweede instantie aan de struwelen en bosjes in de omgeving van het plangebied (avifauna).

In de omgeving van Fort 3 is de enige ingreep met mogelijk negatieve effecten de uitbreiding van landbouwbedrijven. In het RUP is hierbij als voorwaarde gesteld dat een landschappelijke inpassing moet gebeuren. Rekening houdend met de minimale afstand van 250m van de grens van zone voor landbouwbedrijven tot de gebouwen van fort 3, is het duidelijk dat geen verstoring zal gebeuren van de slaapplaatsen. De aanwezigheid van nieuwe gebouwen kan echter mogelijk wel een invloed hebben op de vliegroutes en jachtgebieden van vleermuizen in de zomermaanden; ook de eventuele verlichtingswijze van de omgeving van de gebouwen kan hierbij van belang zijn. Door de concentratie van de gebouwen in één relatief beperkte zone zal de verstoring sowieso beperkt blijven. In het open agrarisch gebied kunnen geen bijkomende verstorende elementen worden ingeplant.[5]

Anderzijds wordt in het RUP een ecologische opwaardering van bepaalde lijnstructuren resp. zones voor natuurontwikkeling en waterberging voorzien, wat weer positief kan zijn m.b.t. vliegroutes resp. foerageergebieden voor vleermuizen in het algemeen.

Naast de mogelijke verstoring van vleermuizen is er in principe ook een bijkomende verstoring mogelijk van vogels in of nabij het plangebied. De enige zone die hierbij negatief kan beïnvloed worden is in principe de spoorwegberm, aangezien dit de enige biologisch waardevolle zone is waar een verhoogde menselijke aanwezigheid mag verwacht worden in de onmiddellijke omgeving. Er mag echter aangenomen dat t.h.v. de spoorwegberm actueel reeds weinig gevoelige soorten voorkomen rekening houdend met de actueel reeds aanwezige verstoringen (spoorverkeer, bebouwing ten zuidwesten en reeds aanwezige sportinfrastructuur ten oosten). Eventuele extra verstoringseffecten zullen dan ook beperkt zijn.

Anderzijds is het ook zo dat de voorziene ontwikkelingen van natuur, waterberging, groenzones met natuurlijke elementen en het ecologische beekherstel een meerwaarde zullen vormen voor de biologische waarde in het gebied en omgeving.

Rekening houdend met de actuele beperkte biologische waarde van het plangebied en met de vermelde bepalingen in het RUP, is het bijgevolg duidelijk dat de actuele biologische waarde minstens zal behouden worden en waarschijnlijk eerder zal verhogen.

De ontwikkelingen die voorzien zijn in het plan zullen ook geen aanzienlijk negatieve effecten met zich meebrengen m.b.t. verstoring in het plangebied of in de omgeving. Dit zal ook het geval zijn voor het nabijgelegen Natura 2000 gebied en meer bepaald voor de

[5] De ontwikkelingsmogelijkheden ten opzichte van het gewestplan worden beperkt in die zin dat er enkel ter hoogte van de bestaande landbouwgebouwen en niet in de rest van het agrarisch gebied nieuwe landbouwgebouwen ingeplant kunnen worden. Hierdoor worden de mogelijke verstorende elementen beperkt t.o.v. de actuele ontwikkelingsmogelijkheden volgens het gewestplan.

vleermuizen in de omgeving van het beschermd Fort 3. Het project zal bijgevolg niet leiden tot een betekenisvolle aantasting op het Natura 2000 gebied.

5.2.3 Toetsing t.a.v. het nulalternatief

Aangezien er zonder verdere planvorming geen specifieke ontwikkelingen verwacht worden in relatie tot natuur, mag aangenomen worden dat de situatie nagenoeg blijft zoals ze nu is. Voor wat betreft de ecologische kwaliteit van het gebied biedt dit geen meerwaarde t.o.v. het RUP.

5.2.4 Maatregelen

Aangezien geen negatieve effecten verwacht worden, dienen geen milderende maatregelen vooropgesteld te worden.

De landschappelijke inpassing van de landbouwgebouwen moet de negatieve effecten zoveel mogelijk beperken.

5.2.5 Conclusie

Vanuit de discipline fauna en flora zijn geen aanzienlijke negatieve milieueffecten te verwachten.

5.3 Landschap, bouwkundig erfgoed en archeologie

5.3.1 Referentiesituatie

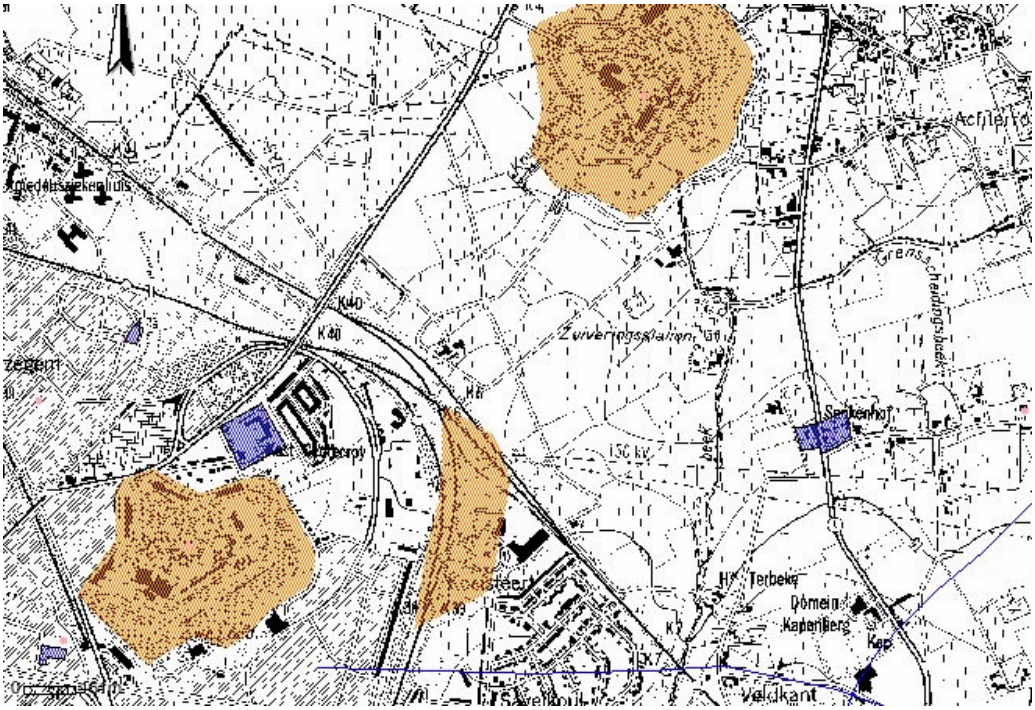
Het plangebied bevindt zich volledig in aansluiting met stedelijk gebied. Het plangebied bestaat uit een open agrarisch landschap.

In het plangebied zelf zijn geen beschermde zones of relictzones aanwezig.

In de nabije omgeving (enkel 100-den meters) van het plangebied zijn twee beschermde dorpsgezichten of landschappen aanwezig (blauw ingekleurde zones):

- ‘Het geheel gevormd door het Spokenhof en de tegenover gelegen hoeve’
- ‘De omgeving het de oude delen van het kasteel Cantecroy’

In de omgeving van het plangebied zijn enkele relictzones opgenomen (bruin ingekleurde zones), nl. Fort III en Fort IV als delen van de relictzone ‘Fortengordel rechteroever’ en Kasteel Koeisteert als deel van de relictzone ‘Kasteeldomeinen Z-ZO Antwerpen en randgemeenten’.

Figuur: Uittreksel uit de landschapsatlas en beschermd erfgoed

In het plangebied en in de onmiddellijke omgeving zijn een aantal archeologische waarden bekend in de Centraal Archeologische Inventaris (CAI).

In het plangebied liggen CAI meldingsnummers 100133, 100134, 100137, 100138, 100139, 100377, 101318 en 366059. Deze meldingsnummers en het in Vlaanderen veelvuldig voorkomende toponiem Steenakker duiden op een mogelijks waardevolle archeologische site die zich uitstrekt van de prehistorie tot de middeleeuwen.

5.3.2 Mogelijke effecten

Het RUP heeft als doelstelling om enerzijds een uitbouw toe te laten van bepaalde voorzieningen (vooral recreatieve voorzieningen), maar anderzijds wenst het RUP duidelijk de landschappelijke waarden van het gebied te behouden en verder te ontwikkelen.

In het RUP is de bebouwbare ruimte dan ook ten zeerste beperkt en uitsluitend gesitueerd aansluitend aan de bestaande infrastructuren, aan de rand van het gebied en voor wat betreft de sportinfrastructuur aansluitend aan de spoorinfrastructuur, dicht bij de woonkern.

Daarnaast is voorzien om het open landschap te behouden en om de landschappelijke structuren te versterken. Dit gebeurt concreet door expliciet het agrarisch gebied ten oosten van het recreatiegebied te vrijwaren van gebouwen, door het voorzien van verschillende zones en stroken voor landschappelijke en ecologische uitbouw en door expliciet aan te geven dat voor de “hardere” zones (woonwagenpark, landbouwbedrijvenzone) een landschappelijke integratie of inpassing dient uitgewerkt te worden.

Er mag dan ook besloten worden dat door het RUP geen landschappelijke waarden zullen verdwijnen en dat daarentegen de waarden van het huidig landschap grotendeels bewaard en zelfs versterkt worden.

In de zone die ingekleurd wordt als “zone voor sport, recreatie en ondersteunende voorzieningen” kunnen in de toekomst de eventueel waardevolle archeologische waarden aangetast worden door het roeren van de bodem bij de bouw van constructies, de aanleg van sportvelden, en dergelijke. In de overige zones zullen eventuele archeologische waarden vermoedelijk niet aangetast worden.

In het kader van het ‘archeologiedecreet’ (decreet van het Vlaams Parlement 30 juni 1993, houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, inclusief de latere

wijzigingen) en het uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop archeologische waarden zich bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en te beschermen voor beschadiging en vernieling.

Om de omvang, datering en waarde van de archeologische resten te kunnen bepalen is archeologisch vooronderzoek nodig. Dit vooronderzoek bestaat hoofdzakelijk uit een kort literatuuronderzoek en een proefsleuvenonderzoek. Het verdient aanbeveling dit onderzoek zo vroeg mogelijk (in het planproces) te laten uitvoeren. Gezien de gekende archeologische waarden is de kans groot dat het proefsleuvenonderzoek een opgraving zal aanbevelen op één of meerdere locaties in het plangebied.

Tenslotte kan er hier nog op gewezen worden dat de archeologische waarde van het plangebied ook als een meerwaarde voor het gebied kan aangegrepen worden. Indien uit de archeologische (voor)onderzoeken bepaalde interessante data naar voor komen, kunnen deze aangegrepen worden bij de uitwerking van het ontwerp.

5.3.3 Toetsing t.a.v. het nulalternatief

Wanneer het plangebied niet ontwikkeld wordt, mag aangenomen worden dat de huidige situatie behouden blijft. M.b.t. de discipline “landschap, bouwkundig erfgoed en archeologie” biedt dit nergens voordelen t.o.v. het RUP.

5.3.4 Milderende maatregelen

Omdat niet duidelijk is in hoeverre archeologische waarden aanwezig zijn in het plangebied, noch wat hun aard, omvang en conservering is, adviseren wij om ruim vooraf aan de ontwikkelingen in het plangebied ter hoogte van de geplande/mogelijke nieuwe bebouwing een archeologisch vooronderzoek te laten uitvoeren. Indien nodig dient hierop volgend een opgraving te gebeuren. Eventuele specifieke vondsten en/of bijkomende informatie over het gebied die uit het archeologisch (voor-)onderzoek naar voor komen, kunnen aangewend worden bij de uitwerking van uitvoeringsontwerp.

Voor het overige worden m.b.t. de discipline “landschap, bouwkundig erfgoed en archeologie” geen specifieke maatregelen vooropgesteld.

5.3.5 Conclusie

Vanuit de discipline landschap, bouwkundig erfgoed en archeologie zijn geen aanzienlijke milieueffecten te verwachten.

5.4 Mens

5.4.1 Referentiesituatie

5.4.1.1 Ruimtelijk functioneren en voorkomen

Nederzettingsstructuur en bebouwing

Het plangebied betreft een openruimtegebied voornamelijk gericht naar de grondgebonden landbouw met een beperkt aantal verspreide gebouwen en constructies.

Het woonwagenterrein bevindt zich centraal in het plangebied en vormt een ruimtelijk samenhangend geheel te midden van de open ruimte. Verder komen een aantal verspreide (voormalige) hoeves aan de randen van het projectgebied voor. Twee voormalige hoeves bevinden zich langsheen de spoorlijn Antwerpen-Lier en bestaan uit verouderde gebouwen met tal van kleine (niet vergunde) constructies. In deze omgeving bevinden zich ook een aantal die in gebruik zijn voor hobby land- en tuinbouw (o.a. paardenweide). In de

noordoostelijke hoek van het plangebied bevinden zich twee actieve landbouwbedrijven, waarvan één als complementaire activiteit hoeveproducten aanbiedt (o.a. ijsjes in de zomerperiode).

Op de gemeentegrens tussen Mortsel, Borsbeek en Boechout ligt een waterzuiveringsstation. De gebouwen zijn duidelijk zichtbaar in het open landschap.

In westelijke hoek van het plangebied bevindt zich de sportaccommodatie van vzw Cantincrode. Naast clubloka(a)l(en) met cafetaria en kleedkamers, tribune en bergruimtes bevindt zich hier een conciërgewoning.

De randen van het projectgebied worden gedomineerd door open ruimte (luchthaven en grensoverschrijdend agrarisch gebied) en infrastructuren (Krijgsbaan, spoorlijn Antwerpen-Lier). De forten zijn ondanks hun nabijheid, door de groene omkadering, nauwelijks waarneembaar.

Ontsluiting en lijnvormige structuren

De twee belangrijkste lijnvormige, infrastructurele elementen zijn de Krijgsbaan (R11) en de spoorlijn (of spoorbundel) Antwerpen-Lier. Ze vormen respectievelijk de westelijke en zuidelijke grens van het onderzoeksgebied. Parallel aan de spoorlijn is het plangebied verbonden met het gebied ten westen van de Krijgsbaan.

Bovendien verzorgt de Krijgsbaan samen met de Borsbeeksesteenweg in Boechout (via de Veldkant) de bovenlokale ontsluiting van het onderzoeksgebied. Een aantal kleinere, verharde wegen sluiten aan op deze assen. Deze kleinere wegen zorgen niet enkel voor de ontsluiting van het bestemmingsverkeer, ze vervullen tevens een belangrijke rol in functie van het recreatief medegebruik van de open ruimte als fiets- en wandeltrajecten (o.a. Brialmontroute). Belangrijk aanknopingspunt is de voetgangersverbinding onder het spoor ter hoogte van het stadsdeel Savelkoul. Naar het noorden zijn er recreatieve verbindingen met de omgeving van Fort 3. Naast de verharde wegen zijn er een aantal veldwegen aanwezig die de bereikbaarheid van akkers en weilanden verzekeren.

Vanuit het oosten leiden hoogspanningslijnen in westelijke richting tot aan het verdeelstation Mortsel aan de Drabstraat. Er staan vier pylonen in het onderzoeksgebied: twee vlakbij de spoorweg en twee midden te velden.

Open ruimte structuur

De openruimte structuur wordt momenteel grotendeels gedragen door de grondgebonden landbouw. Het betreft voornamelijk akkerland met rond de hoeves een aantal weilanden voorzien van de nodige schuilhokken voor de dieren die er grazen. De landbouwzone is een onderdeel van een groter openruimtegeheel dat als groene vinger het stedelijk gebied van Antwerpen binnendringt.

De Koude Beek, hier en daar benadrukt door enkele bomenrijen, vormt een structurerend lint in de open ruimte. De beekvallei vormt de grens tussen Mortsel, Borsbeek en Boechout. De Fortloop is structurerend voor het westelijk deel van het onderzoeksgebied. De beek is gedeeltelijk ingebuisd waardoor ze aan het gezichtveld ontnomen is en een beperkte ecologische waarde heeft.

In het landbouwgebied bevinden zich een aantal kleinschalige landschapselementen zoals solitaire bomen, bomenrijen of bermvegetaties tussen de akkers en weilanden. Zij begeleiden vaak de hydrologische elementen in de vorm van grachten en beken.

Aan de randen van het onderzoeksgebied zijn er respectievelijk de spoorwegberm en het Fort 3 die een belangrijke ecologische waarde hebben. Ze fungeren als habitat of corridor voor vele plant- en diersoorten. De spoorwegbundel zorgt op zijn beurt voor een barrière tussen Fort 3 en Fort 4.

5.4.2 Mogelijke effecten

Het RUP voorziet vooral in de verdere uitbouw en uitbreiding van de reeds aanwezige sportinfrastructuur en dit rekening houdend met de aanwezigheid van een aanpalend openruimtegebied door het voorzien van de “hardere” functies nabij de woonkern en spoorweg en de “zachtere” functies nabij het openruimtegebied.

De andere aanwezige functies evenals de aanwezige infrastructuren worden behouden en krijgen voldoende ruimte.

- De locatie waar actueel reeds een woonwagenpark aanwezig is wordt behouden en wordt ingepast in (aansluitend op) de nieuwe zone voor sport, recreatie en ondersteunende voorzieningen.
- De bestaande zone voor waterzuivering wordt behouden en verder ingepast.
- Het bestaand landbouwbedrijf aan de oostelijke zijde wordt behouden en er wordt, conform het geldende gewestplan, een mogelijkheid voorzien om er de landbouwfunctie uit te breiden.
- De zone voor landbouw wordt grotendeels behouden. Op deze gronden kunnen de actuele pachters hun landbouwactiviteiten verder uitvoeren. Een relatief kleine oppervlakte wordt wel omgezet naar terreinen voor sport en recreatie met aansluitend de overgangszone (“zone voor ontwikkeling van natuur en landschap”). Deze omzetting is in overeenstemming met het reeds goedgekeurd gemeentelijk ruimtelijk structuurplan. Het betreft een zone die zo dicht mogelijk aansluit op de bestaande woonkern en waardoor de omvorming duidelijk een meerwaarde biedt voor Mortsel. De consequenties van het verlies aan landbouwgronden in de zuidelijke zone zijn beperkt aangezien het enerzijds gronden betreft die gebruikt worden door een landbouwer die sinds enige tijd gedelokaliseerd is naar Wallonië en anderzijds gronden die gebruikt worden voor hobbylandbouw. Stad Mortsel voert voor deze gronden reeds enige tijd een aankoopbeleid. Ca. ¾ van deze gronden zijn dan ook reeds eigendom van Stad Mortsel. De overige gronden wenst Stad Mortsel via minnelijke schikking te verwerven.
- Het openruimtegebied wordt behouden en op lange termijn bestendigd en versterkt door accentuering van verschillende lijnvormige structuren.

Rekening houdend met bovenstaande elementen en met het feit dat het RUP volledig strookt met reeds goedgekeurde plannen op hoger niveau, is het duidelijk dat de geplande ontwikkelingen overwegend positieve effecten met zich meebrengen m.b.t. de gebruikswaarde, de belevingswaarde en de leefbaarheid in het plangebied en omgeving.

Mobiliteit

Op vlak van de mobiliteitseffecten zijn de sportterreinen maatgevend voor het RUP. De bestaande terreinen langs weerszijden van de R11 (aan de westelijke zijde liggen actueel ook een aantal terreinen die zullen verplaatst worden naar het ‘sportlandschap’) betreffen 9 voetbalvelden (+ 1 duiveltjesveld), 2 baseballvelden en 14 tennisbanen. Op basis van de structuurschets bij het RUP kan opgemaakt worden dat in het RUP plaats is voor ongeveer 8 voetbalterrein (+ 4 duiveltjesvelden), 2 baseballvelden en 24 tennisbanen (+ 2 tennisbanen in hal). Buiten de herlocatie van de sportterreinen van Oude God (2 voetbalvelden en 4 tennisbanen) zal het bijkomend gegenereerd verkeer quasi uitsluitend bestaan uit tennissers en zachte recreanten (fietsers/wandelaars).

Kencijfers[6] geven aan dat er op vlak van sportbeoefening geen significant verschil is tussen de totale activiteitsgraad op werkweekdagen en op weekenddagen. Er is wel een duidelijk verschil inzake de spreiding over de dag. Op werkdagen situeert de piek zich tussen 18u en

[6] Rapportage Sport 2006, Sociaal en Cultureel Planbureau (NL)

20u, op weekenddagen tussen 9u en 11u. Inzake toeschouwers is er wel een verschil tussen werkweek en weekend, waar supporterverplaatsingen vrijwel volledig tijdens het weekend vallen (wedstrijdmomenten).

Uitgaande van een maximale terreinbezetting inzake sporters en een gemiddeld supportersaantal van 50 tot 100 (club van vergelijkbaar niveau als deze die momenteel op Oude God speelt en naar het sportlandschap hergelokaliseerd wordt) impliceert dit a rato van 55% autogebruikers[7] en een wagenbezetting van 1,8 personen per auto[8] een **bijkomende piekgeneratie** van:

- Sporters: ca. 25 autoverplaatsingen tijdens piekuur, zowel in de werkweek als in het weekend
- Supporters: 15 – 30 autoverplaatsingen tijdens piekuur in het weekend.

Deze verkeersstromen zullen volledig via de R11 verlopen. Meest kritisch moment is hier de avondspits. Tellingen van 2007 geven aan dat er dan ca. 2000 pae/uur (personenauto-equivalenten) op de R11 rijden (beide richtingen samen). Op dat moment zou het sportlandschap ca. 25 bijkomende pae/uur genereren of een **toename van 1,25%**.

Er mag aangenomen worden dat dit **geen aanzienlijk effect** heeft, noch inzake afwikkeling, noch inzake verkeersleefbaarheid of toename van het ongevalsrisico.

Inzake **parkeerbalans** wordt gerekend met volgende kengetallen van het ASVV 2004 (CROW):

- Sportveld: 13 – 27 plaatsen per ha netto terrein
- Tennis: 2 - 3 plaatsen per baan

Afgaand op de terreinverdeling uit de structuurschets bij het RUP komt dit neer op een behoefte van 240 tot 450 plaatsen. Om deze parkeerbehoefte op te vangen is ruim voldoende ruimte in het RUP voorzien. (In de structuurschets zijn 425 plaatsen ingetekend, en er is nog veel beschikbare ruimte over.) Dit geeft voldoende indicatie dat de parkeerbehoefte volledig binnen het RUP kan opgevangen worden, zonder veel risico op overaanbod (wat autogebruik aanmoedigt) en dat zodoende geen significante effecten te verwachten zijn.

Lucht, geluid en licht

Het RUP Sportlandschap genereert een bijkomende verkeersaantrekkende werking van ca. 25 voertuigen per uur in de spits (buiten de spits is dit nog geringer), wat een relatief beperkte hoeveelheid is. Dergelijke hoeveelheden leiden niet tot merkbare toenames van fijn stof (geen waarneembare verhoging via berekeningen met CAR-Vlaanderen) of geluid.

Voor wat betreft de openbare verlichting in de zone voor sport, recreatie en ondersteunende voorzieningen en belichting van het openbaar domein geldt in principe dat deze dient te voldoen aan de Vlarem-reglementering hieromtrent. Er moet namelijk voorkomen worden dat openbare verlichting hinder kan veroorzaken t.a.v. omwonenden, onder andere door middel van gepaste oriëntatie of schermbeplanting. Wegens de relatief grote afstand tot de bewoning is hinder naar omwonenden echter niet te verwachten.

Verder is in het RUP aangegeven dat de verlichtingspalen niet hoger mogen zijn dan 20m en dat hinder moet vermeden worden t.a.v. de luchthaven en het omgevend landschap.

[7] 55% stemt overeen met % auto voor sport en ontspanning cf. OVG-Antwerpen 2000 én met % auto voor sport cf. Rapportage Sport 2006

[8] wagenbezetting voor sport en ontspanning cf. OVG-Antwerpen 2000

5.4.3 Toetsing t.a.v. het nulalternatief

Bij het niet ontwikkelen van het plangebied worden de visies zoals die voorgesteld zijn in het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan niet doorgevoerd.

Dit brengt met zich mee dat er een tekort zou blijven aan sport en recreatieve structuren in Mortsel en omgeving. Deze zijn ondermeer nodig omdat een aantal sportaccommodaties in de kern van Mortsel zullen verdwijnen in het kader van specifieke kernvernieuwingsprojecten. Ook ten noorden van de Krijgsbaan zullen, in het kader van de ontwikkelingen rond de luchthaven, een aantal sportterreinen verdwijnen.

Verder zou ook de landschappelijke ontwikkeling van het plangebied en de integratie in het landschap van zowel het woonwagenterrein en de waterzuivering niet (gestructureerd) gebeuren.

Anderzijds wordt ook geen bijkomende verkeersgeneratie ontwikkeld. Aangezien dit laatste echter niet tot aanzienlijke effecten leidt is het duidelijk dat het nulalternatief niet beter scoort dan het plan.

5.4.4 Maatregelen

Aangezien er geen belangrijke effecten verwacht worden, dringen zich ook geen maatregelen op.

Er wordt hier wel nog eens gewezen op het belang van een oordeelkundige verlichting, waarbij niet alleen hinder, maar ook onnuttige verlichting (enkel verlichten van de te belichten zones, optimale richting van verlichting,…) en ongewenste lichtverstrooiing dient vermeden te worden.

5.4.5 Conclusie

Vanuit de discipline mens zijn geen aanzienlijke milieueffecten te verwachten.

6 Leemten in de kennis – grensoverschrijdende effecten

Leemten in de kennis

De beperkte leemten in de kennis zijn het gevolg van onzekerheden over de concrete realisatie en invulling van het plangebied. Op het niveau van het plan kan dit niet verder worden uitgedetailleerd dan nu reeds het geval is. De leemten zijn niet van die aard dat ze aanleiding kunnen geven tot mogelijke aanzienlijke milieueffecten (in voorliggende screening werd overigens rekening gehouden met eventuele effecten van maximale invullingen en bijgevolg van 'worst-case situaties).

Daarnaast zullen ruimtelijke effecten die het detailleringsniveau van het RUP overschrijden op het niveau van de stedenbouwkundige vergunning worden beoordeeld (bvb. architecturale aspecten, beplantingsvoorstellen, e.d.).

Grensoverschrijdende effecten

Gelet op de ligging van het plangebied, de schaal van de ontwikkeling en het ontbreken van aanzienlijke milieueffecten wordt geconcludeerd dat er geen gewest- of landgrensoverschrijdende effecten zullen voorkomen n.a.v. het RUP Sportlandschap.

7 Discipline-overschrijdende conclusie onderzoek milieueffecten

Op basis van de beschikbare informatie kan worden besloten dat t.g.v. het RUP Sportlandschap geen aanzienlijke milieueffecten te verwachten zijn. Het RUP Sportlandschap, dat voorwerp vormt van dit onderzoek tot milieueffectenrapportage, valt bijgevolg niet onder de plan-MER-plicht zoals voorzien in het plan-MER-decreet van 17/04/2007. De voorgestelde milderende maatregelen voorgesteld in dit onderzoek worden opgenomen of verwerkt in het ontwerp van ruimtelijk uitvoeringsplan.

8 Fotoreportage

8.1 Terreinen Cantincrode

Kleedkamers, conciërgewoning en cafetaria Cantincrode

Tennisterreinen Cantincrode

Voetbalterrein Cantincrode

Afdak en speeltoestellen

Toegang sportterreinen Cantincrode ter hoogte van spoor

Bergingen en constructies Cantincrode

Doorgang parallel aan spoorweg onder de Krijgsbaan – richting terreinen Cantincrode

8.2 *Fortloop en Koude Beek*

Herinrichting Fortloop ter hoogte van toegangsweg naar Fort 3

Zicht op open landschap en Koude beek ter hoogte van grens met Boechout

8.3 Zichten op open landschap

Zicht op landschap richting Fort 3 en waterzuiveringsstation

Zicht van aan Fort 3 richting Mortsel

Zicht op open landschap richting luchthaven en fort 3

Zicht richting Fort 3, woonwagenterrein en hoeve van aan parking achterzijde terreinen Cantincrode

